December 2022 (№24)
Volume 8; Issue 4; Page No. 51-74
ISSN: 2346-7916 (Print)
ISSN: 2587-5043 (Online)

INTERNATIONAL JOURNAL OF LAW: "LAW AND WORLD" www.lawandworld.ge

https://doi.org/10.36475/8.4.5

TYPOLOGICAL CHARACTERISTIC OF REPRESENTATION

Irakli Leonidze
Master of Law, Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Mariam Rubashvili
4nd Year Student of the Bachelor's Program in Law at the Faculty of Law of Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

ARTICLE INFO

Article History:

Received 10.09.2022
Accepted 04.11.2022
Published 28.12.2022

Keywords:

Representation,
Typology,
Problem

ABSTRACT

One of the forms of realization of the principle of private autonomy in civil law is fiduciary relations. In general, in contemporary law, the institution of representation is the basic cornerstone upon which many legal relationships are built. The importance of the institution increases one or two times in private law, when a person or an organization that, due to the various reasons in legal relations, is unable to represent its interests, starts to act and conduct legal actions through a representative. There are many reasons, however, the legislative is one, about which there are still some question marks, how comprehensive the Georgian legislation provides for the institution of representation, and what is the basic legislative framework, can be used to distinguish between forms of representation. For the development of the doctrine of private law, it is of great importance to bring to the fore the relevance and importance of the institution of representation. And for this, it is appropriate to conduct a study of the theoretical issues of the institute - the way from its historical beginnings to modern times.

The typological characterization of the issue allows identifying problems on such important issues as the function of representation, its essence, its specific features, and signs, and how harmoniously the Georgian legislative framework is compatible with the standards established at the international level. And for this, it is appropriate to conduct a study of the theoretical issues of the institute - the way from its historical beginnings to modern times. The typological characterization of the issue allows identifying problems on such important issues as the function of representation, its essence, its specific features, and signs, and how harmoniously the Georgian legislative framework is compatible with the standards established at the international level. And for this, it is appropriate to conduct a study of the theoretical issues of the institute - the way from its historical beginnings to modern times. The typological characterization of the issue allows identifying problems on such important issues as the function of representation, its essence, its specific features, and signs, and how harmoniously the Georgian legislative framework is compatible with the standards established at the international level.

წარმომადგენლობის ინსტიტუტის ტიპოლოგიური დახასიათება

ირაკლი ლეონიძე
სამართლის მაგისტრი, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

მარიამ რუბაშვილი
სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამის მე-4 კურსის სტუდენტი, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

საკვანძო სიტყვები: წარმომადგენლობა, ტიპოლოგია, პრობლემა

შესავალი

წარმომადგენლობა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსით რეგულირებული სამართლებრივი ინსტიტუტია, რომლის თეორიული მნიშვნელობა მისი პრაქტიკული განხორციელებისას სახასიათო იურიდიულ ბუნებას იძენს. კვლევაში ყურადღება გამახვილდება წარმომადგენლობის ტიპოლოგიური დახასიათების რამდენიმე სამართლებრივ ასპექტზე.

წარმომადგენლობის: ქართული, გერმანული, რომანული და ინგლისურ-ამერიკული სამართლებრივი სისტემების სახასიათო თავისებურებების გარკვევის საკითხი ამ ინსტიტუტის არსისა და ფუნქციონირების შეფასების კრიტერიუმს წარმოადგენს. სწორედ ამითაა საინტერესო სისტემშედარებითი კონტექსტი, რომელიც ქართული კერძო სამართლის გამოწვევებთან ერთად, წარმომადგენლობის ინსტიტუტის კოდექსისმიერი რეგულირების საკითხსაც მოიცავს, რაც ძირითად წარმოდგენებს საკითხის ტიპოლოგიური დახასიათების შესაძლებლობაში ავლენს.[1] ასევე, წარმომადგენლობის ტიპოლოგიური დახასიათება გულისხმობს სამართლის რეცეფციისა და იურიდიული ტრანსპლანტის მნიშვნელობის გარკვევას კერძო სამართალში. კვლევის მიზანია: წარმომადგენლობის არსისა და ნიშნების გამოკვეთა; მისი, როგორც ქართული კერძო სამართლის ინსტიტუტის წარმოშობისა და საკანონმდებლო რეგულირების მიმართების ჩვენება დღეს არსებულ გამოწვევათა საპასუხოდ; გარკვევა იმისა, არის თუ არა დასაშვები წარმომადგენლობა ყველა სახის სამართლებრივ ურთიერთობებში შესადარებელი სამართლებრივი სისტემების მიხედვით. კვლევაში გამოყენებულია ნორმატიული, დოგმატური, შედარების, სინთეზისა და ანალიზის მეთოდები.

1. წარმომადგენლობის ისტორიული ასპექტები

წარმომადგენლობა, როგორც ქართული კერძო სამართლის ინსტიტუტი, ჩვეულებისა

1 ქიუზი, ტ., (2019). შედარებითი სამართლის მნიშვნელობა საქართველოსთვის. შედარებითი სამართლის ქართულ-გერმანული ჟურნალი, №2, 7.

და ტრადიციების ფორმით ჯერ კიდევ კოდიფიცირებული სისტემის ჩამოყალიბებამდე არსებობდა.[2] სხვადასხვა სოციალურ გარემოში წარმომადგენლობა იძენდა როგორც უფლების დაცვის, ასევე ტრადიციის ფორმას, რაც აყალიბებდა წარმომადგენელი და წარმოდგენილი პირის მორალურ, ეთიკურ და სამართლებრივ პასუხისმგებლობას.[3] ალექსანდრე ყაზბეგის ნაწარმოებში „ხევისბერი გოჩა", საგულისხმოა ონისესა და გუგუას ეპიზოდური საკითხი, სადაც წარმოდგენილი პირის ქმედების კონტროლს მორალური მართლმსაჯულების ფენომენი უზრუნველყოფდა.[4] ვაჟა ფშაველას პოემა „ბახტრიონი" სანათას სახით ასახავს გარდაცვლილი ოჯახის წევრებისა და მამაკაცების საქმის წარმომადგენლობას იმ ადგილას, სადაც, როგორც წესი, ქალი არ დაიშვება.[5] სვანეთში მედიაციის პროცესში წარმომადგენლობა მიღებული იყო როგორც სისხლის, ისე სამოქალაქო საქმის განხილვის შემთხვევებში.[6] საინტერესოა თემის წარმომადგენლობა და ცალკეული პირის წარმომადგენლობა. ასე მაგალითად, მედიატორის, როგორც მართლმსაჯულების წარმომადგენლის და ნეიტრალური პირის დასახელება შემდეგი სახით გვხვდება: მსაჯული, რჯულის კაცი, მახვში, ბჭე-მედიატორი, ხევისბერი. ცალკეული პირის წარმომადგენელი კი შეიძლება ყოფილიყო ოჯახის წევრი ან სხვა პირი. აჭარაში „წინაით დასაძახი კაცები" თემის აზრს წარმოადგენდნენ. სოციალურ-პოლიტიკურ ურთიერთობებში წარმომადგენლობა, თავდებობის ფუნქციასაც ითავსებდა.[7]

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის რეგულირებამ წარმომადგენლობის ინსტიტუტს ფიზიკური თუ იურიდიული პირების სამართლებრივი პასუხისმგებლობის და კერძოსამართლებრივი ურთიერთობებისთვის დამახასიათებელი (რეცეფცირებული) ფორმა, მათ შორის, დროისა და სივრცის სიცხადე შესძინა.[8] კერძო სამართალში სამართლებრივ ურთიერთობათა ხასიათიდან გამომდინარე, ყალიბდება იმის საჭიროება, რომ პიროვნება ან იურიდიული პირის სამართლებრივი ფორმით არსებული ორგანიზაცია, რომელიც, ცალკეულ მიზეზთა გამო, უშუალოდ ვერ ახორციელებს თავის ინტერესებს, უფლებებსა და მოვალეობებს, წარმოდგენილი იყოს მესამე პირის მიერ.[9]

ეს საკითხი არა მხოლოდ კერძო სამართალში, არამედ საჯაროსამართლებრივ ურთიერთობებშიც იჩენს თავს.[10] შესაბამისად, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის პირველი წიგნის მეორე კარის მე-7 თავში, 103-114 მუხლების რეგულირება წარმომადგენლობის ქართული კერძო სამართლის თვითმყოფად ინსტიტუტად დახასიათების საკანონმდებლო საფუძველს ქმნის. დასახელებული ნორმატიული ბაზისი, წარმომადგენლობის ინსტიტუტის კერძოსამართლებრივ და საჯაროსამართლებრივ ურთიერთობებში დარგობრივი ასახვისა და ტიპოლოგიური დახასიათების საკითხსაც აყენებს დღის წესრიგში.[11]

წარმომადგენლობა, როგორც ქართული კერძო სამართლის ინსტიტუტი, ამავე დარგის შემსწავლელი სასწავლო დისციპლინე-

2 ჯორბენაძე, ს. (2017). 103-ე მუხლის კომენტარი წიგნში: ჭანტურია, ლ. (რედაქტორი), საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის კომენტარი, წიგნი I, თბილისი, გვ. 590. მითითებულია: „ყოველდღიურ ცხოვრებაში არაერთი გარიგება იდება წარმომადგენლის მეშვეობით".

3 შეად. ცვაიგერტი, კ., კოტცი, ჰ. (2001). შედარებითი სამართალმცოდნეობის შესავალი კერძო სამართლის სფეროში. თბილისი: „ჯისიაი", გვ. 10.

4 ალექსანდრე ყაზბეგი, „ხევისბერი გოჩა", „იყოს თავდებად ზეცით ღმერთი და ქვეშ დედამიწა, რომ ძიძია დასავით მეყვარება, გავუწევ ძმობას, მაგისთვის ძმაზედ უფრო მეტი ვიქნები!".

5 ვაჟა ფშაველა, „ბახტრიონი", „დიაცს ვინ მოგცა ის ნება, საქმე აკეთო მამრისა? ვფიქრობ, დროება დამდგარა იმ მეორ-მოსვლის წამისა.".

6 ყანდაშვილი, ი. (2018). საქართველოში მედიაციის მაგალითზე დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის სასამართლო და არასასამართლო ფორმები. თბილისი: თსუ-ის გამომცემლობა, გვ. 223.

7 1905 წელს გურიის გამოსვლების პერიოდში, ქართული ინტელიგენცია წარმომადგენლად და თავდებად დაუდგა ამბოხებულებს, რათა ეშუამდგომლათ რუსეთის იმპერიასთან მათი გასახლებისა თუ სხვა სახის რეპრესიულ ღონისძიებებზე ხელის აღების მიზნით. იხ. ლორთქიფანიძე, მ., ჯაფარიძე, ო., მუსხელიშვილი, დ., მეტრეველი, რ. (2012). საქართველოს ისტორია ოთხ ტომად (საქართველო XIX-XX საუკუნეებში), თბილისი: „პალიტრა L", გვ. 114-115.

8 შეად. პაპიძე, ხ., (2021). წარმომადგენლობის ნამდვილობის წინაპირობები. შედარებითი სამართლის ქართულ-გერმანული ჟურნალი, №7, გვ. 16.

9 შეად. ცხადაძე, ქ., (2012). წარმომადგენლობის ინსტიტუტის საჭიროება ადმინისტრაციულ სამართალში. სამართლის ჟურნალი, №1, 294.

10 იქვე.

11 იხ. ჯორბენაძე, ს. (2017). 103-ე მუხლის კომენტარი წიგნში: ჭანტურია, ლ. (რედაქტორი), საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის კომენტარი, წიგნი I, თბილისი, გვ. 590-591.

ბისთვის ტიპოლოგიური დახასიათების არაერთგვაროვანი გამოვლინებით ხასიათდება. მაგალითად, სამოქალაქო სამართალში კაზუსის ამოხსნის მეთოდიკისთვის, იგი თავისი არსით არის ნების გამოვლენის პრობლემატიკა,[12] უფრო კონკრეტულად: გარიგების დადების მომენტში წარმოშობილი რაიმე პრობლემა, რომელიც მოიცავს შემთხვევებს, როდესაც შესაძლებელია გარიგება იდებოდეს, თუმცა ის პირი, რომელიც გარიგების უშუალო მხარე უნდა გახდეს, არ მონაწილეობს გარიგების დადებაში ან ეს პირი ავლენს ოფერტს, თუმცა არა აქცეპტს.[13] დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის ფორმების შემსწავლელ მეცნიერებებში წარმომადგენლობა მედიაციასა და სანოტარო მედიაციაში ადვოკატ-წარმომადგენლის მონაწილეობის ეთიკურ და პროცესუალურ საკითხებს უკავშირდება.[14] აგრეთვე, ევროკავშირთან ასოცირების შეთანხმება წარმოადგენს უმნიშვნელოვანეს ეტაპს ქართული კერძო სამართლის ევროპეიზაციის გზაზე, მათ შორის წარმომადგენლობის დარგისთვის.[15]

საქართველო ნაბიჯ-ნაბიჯ უახლოვდება ევროპულ სამართალს.[16] ქართული კერძო სამართლის განვითარების პროცესი, სამართლის განვითარების საყოველთაო იდეასთან ერთად, მოიცავს ცალკეულ სამართლებრივ ინსტიტუტთა და საკანონმდებლო ნორმათა განვითარებას. შესაბამისად, ევროკავშირთან ასოცირების შეთანხმება ევროპულ კანონმდებლობასთან დაახლოებასთან ერთად, ქართული კერძო სამართლის განვითარების მიზნის მატარებელია. თუ ციცერონს მიაჩნდა, რომ „ყველა სხვა სამართალი ... რომის სამართალთან შედარებით იყო ბუნდოვანი და სასაცილო", განსხვავებით ამ კონცეფციისგან, დღესდღეობით სხვადასხვა სამართლისა და ცალკეული სამართლებრივი ინსტიტუტების განვითარება თანაბარმნიშვნელოვან აუცილებლობას წარმოადგენს.

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის მიღება ქართული სახელმწიფოებრიობის სამართლებრივი გვირგვინია.[17] სამოქალაქო კოდექსის 103-114 მუხლების სახით წარმომადგენლობის, როგორც ქართული კერძო სამართლის ინსტიტუტის, რეგულირება, თავის მხრივ, მისი ტიპოლოგიური დახასიათების შესაძლებლობასაც მოიცავს.[18] გასათვალისწინებელია ის ფაქტი, რომ საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის პროექტზე მუშაობისას შესწავლილ იქნა ევროპული ქვეყნების, ევროკავშირისა და ევროპის საბჭოს სამართლებრივი აქტები, რაც სამართლის ნორმის რეცეპციისა თუ იურიდიული ტრანსპლანტის მნიშვნელობას ცალკეული ინსტიტუტის პრაქტიკული განხორციელების მაგალითზე ავლენს.[19] ბუნებრივია, რომ წარმომადგენლობის ინსტიტუტი, ქართული თავისებურებებისა და სხვადასხვა სახელმწიფოს სამართლის ნორმათა და სისტემების შედარებათა საფუძველზე ჩამოყალიბდა.[20] ისტორიული თვალსაზრისით თუ შევადარებთ, მაგალითად, რომაელთა ათკაციანი კომისია (დეცემვირატი)[21] პასუხისმგებელი იყო რომის პირველ მრავლისმომცველ კანონზე (XII ტაბულის კანონი),[22] რომელშიც წარმომადგენლობის, როგორც რომის სამართლის ინსტიტუტის იურიდიული ნორმების შემუშავება არ მომხდარა, საკითხი რეგულირდებოდა რომის ჩვეულებითი და ყოფით-სოციალური სამართლის მარეგულირებელი სხვა ნორმებით, ამავე დროს

12 მაისურაძე, დ., დარჯანია, თ., პაპუაშვილი, შ. (2017). სამოქალაქო კოდექსის ზოგადი ნაწილი (კაზუსების კრებული), თბილისი: გერმანიის საერთაშორისო თანამშრომლობის საზოგადოება, გვ. 83-84.

13 იქვე, 89.

14 შეად. ყანდაშვილი, ი. (2020). მედიაცია (დავის გადაწყვეტის ეფექტური ალტერნატიული გადაწყვეტა), თბილისი, გვ. 188-189.

15 იხ. ოპერმანი, თ., კლასენი კ. დ., ნეთესჰაიმი მ., (2021). ევროპული სამართალი (სასწავლო სახელმძღვანელო), თარგმანი, თბილისი: გერმანიის საერთაშორისო თანამშრომლობის საზოგადოება, გვ. 712-713.

16 ზოიძე, ბ., (2019). ევროკავშირთან ასოცირების შეთანხმების ძირითადი გამოწვევები ქართული კერძო სამართლისათვის. კერძო სამართლის მიმოხილვა, №2, 12.

17 იქვე, 13.

18 შეად. კერესელიძე, დ., (2009). კერძო სამართლის უზოგადესი სისტემური ცნებები. თბილისი: ევროპული და შედარებითი სამართლის ინსტიტუტის გამომცემლობა, გვ. 401-403.

19 იხ. რუსიაშვილი, გ., (2021). კოლუზია და წარმომადგენლობითი უფლებამოსილების ბოროტად გამოყენება. შედარებითი სამართლის ქართულ-გერმანული ჟურნალი, №6, გვ. 1-2.

20 შეად. ზოიძე, ბ. (2005). ევროპული კერძო სამართლის რეცეპცია საქართველოში. თბილისი: საგამომცემლო საქმის სასწავლო ცენტრი, გვ. 184 მითითებულია: „სამართალთა ჰარმონიზაციის დროს ყველაზე უპრიანი უნდა იყოს მისი შედეგების კოდექსებში ასახვა.".

21 იხ. მეტრეველი, ვ. (2013). რომის სამართალი (საფუძვლები), თბილისი, გვ. 9-10.

22 ქიუზი, ტ., (2019). შედარებითი სამართლის მნიშვნელობა საქართველოსთვის. შედარებითი სამართლის ქართულ-გერმანული ჟურნალი, №2, 2.

უკავშირდებოდა პირთა სტატუსს,[23] ანუ უფლებამოსილებას. შემდგომში რომაული სამართლის ტერმინოლოგიით მარწმუნებელი პირი იწოდებოდა,[24] როგორც mandans, ხოლო რწმუნებული – procurator.[25] აღსანიშნავია სავინის მოსაზრება, რომ *„კანონი იზრდება ხალხთან ერთად, ეფუძნება ხალხს და ქრება, როგორც კი ხალხი კარგავს საკუთარ ინდივიდუალურობას“.*[26] შესაბამისად, წარმომადგენლობის, როგორც ქართული კერძო სამართლის ინსტიტუტის ტიპოლოგიური დახასიათება მოქმედი საკანონმდებლო რეგულირების იურიდიული შედეგის მქონე განსაზღვრებაა, რომელიც გარკვეულ ისტორიას ეფუძნება წარმოშობის, ცნებისა თუ შინაარსის გაგებით. წარმომადგენლობა, როგორც ქართული კერძო სამართლის ინსტიტუტი და მისი ტიპოლოგიური დახასიათება მხოლოდ ქართული კერძო სამართლის კვლევის საგანს და გამოწვევას არ წარმოადგენს და ევროკავშირთან ასოცირების ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულების ფარგლებში,[27] შესაძლებელია აქტუალური საკითხების ფართო განხილვის კონცეფციის შემუშავება.

2. ტიპოლოგიური დახასიათება

2.1. ქართული სამართლებრივი სისტემა

წარმომადგენლობის, როგორც ქართული კერძო სამართლის ინსტიტუტის ტიპოლოგიური დახასიათება ქართულ სამართალში საკანონმდებლო რეალობისა და სასამართლო პრაქტიკის გამოწვევაა. დოგმატური თვალსაზრისით, ჩამოყალიბებული დარგობრივი კლასიფიკაცია,[28] პრაქტიკული ასახვის ცალკეულ შემთხვევებში კერძო და საჯარო სამართლის ინსტიტუციურ მიჯნაზე იმყოფება, სადაც სამართლის ოჯახების კლასიფიკაცია საკითხის განხილვის თვალსაზრისით დიდ მნიშვნელობას ასრულებს, ხოლო წარმომადგენლობის დარგობრივი ფორმების ტიპოლოგიური დახასიათება სასწავლო დისციპლინებისთვის მისი აღქმის სხვადასხვაობის საფუძველია. საინტერესოა, რომ წარმომადგენლობის ინსტიტუტის სისტემურობასა და ინსტიტუციურობას გერმანული, რომანული და ინგლისურ-ამერიკული სამართლებრივი სისტემების ფარგლებში ინსტიტუტის ისტორიული ჩამოყალიბებისა და საკანონმდებლო რეგულირების მოქმედი ნორმატიული სინამდვილე განაპირობებს.

საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის პირველი კონსტიტუციის სულისკვეთებით აღტკინებულმა ქართულმა სამართლებრივმა სისტემამ, (შემდგომში – კანონმდებელმა) დამოუკიდებლობის მოპოვების შემდეგ უარყო საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის კონსტიტუციების, საკანონმდებლო აქტებისა და ნორმების კვლავინდებური ფორმით მოქმედება, რითაც სახელმწიფო მართლწესრიგისა და სამართლის განვითარების საკითხი რეცეფციისა და იურიდიული ტრანსპლანტის ფორმის შემუშავების აუცილებლობას დაუკავშირა.[29] საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 103-ე მუხლის პირველი ნაწილის პირველი წინადადების თანახმად, გარიგება შეიძლება დაიდოს წარმომადგენლის მეშვეობითაც.[30] დასახელებული დათქმა ფიზიკურ და იურიდიულ პირებს (შემდგომში – წარმომადგენლებს) კერძოსამართლებრივ ურთიერთობებში წარმომადგენლის (ქმედუნარიანი პირის) საშუალებით მონაწილეობის უფლებას ანიჭებს. ამავე მუხლის პირველი ნაწილის მეორე წინა-

23 მეტრეველი, ვ. (2013). რომის სამართალი (საფუძვლები), თბილისი, გვ. 50.

24 ამირანაშვილი, გ. (2018). გარიგების ფორმის იძულება, როგორც ფორმის თავისუფლების შეზღუდვა. თბილისი: „მერიდიანი“, გვ. 14.

25 იხ. გარიშვილი, მ., ხოფერია, მ. (2010). რომის სამართლის საფუძვლები, თბილისი, გვ. 215. ასევე, შეად. ბიჭია, მ. (2016). კანონისმიერი ვალდებულებითი ურთიერთობები. თბილისი: „ბონა კაუზა“, გვ. 72.

26 შეად. სურგულაძე, ნ. (2002) იუსტინიანეს ინსტიტუციები (ლათინურიდან თარგმანი, წინასიტყვაობა, შენიშვნები და საძიებელი). თბილისი, გვ. 193 მითითებულია: ტიტული XXVI: დავალების ხელშეკრულების შესახებ.

27 იხ. მაისურაძე, დ., სულხანიშვილი, ე., ვაშაკიძე, გ., (2018). ევროკავშირის კერძო სამართალი – გადაწყვეტილებები და მასალები, მომხმარებელთა დაცვის სამართალი, შრომის სამართალი, კორპორაციული სამართალი, კონკურენციის სამართალი. ნაწილი პირველი, თბილისი: გერმანიის საერთაშორისო თანამშრომლობის საზოგადოება, გვ. 26-28.

28 შეად. თუმანიშვილი, გ. გ. (2012). შესავალი საქართველოს კერძო სამართალში, თბილისი: ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის გამომცემლობა, გვ. 177.

29 ცვაიგერტი, კ., კოტცი, ჰ. (2001). შედარებითი სამართალმცოდნეობის შესავალი კერძო სამართლის სფეროში. მე-2 ტომი, თბილისი: „ჯისიაი“, გვ. 8-9.

30 დამატებით იხ. თუმანიშვილი, გ. გ. (2012). გარიგებები (სამართლებრივი ბუნება და ნორმატიული რეგულირება), თბილისი: ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის გამომცემლობა, გვ. 86.

დადების მიხედვით, წარმომადგენლის უფლებამოსილება ან კანონიდან გამომდინარეობს, ანდა წარმოიშობა დავალების (მინდობილობის) საფუძველზე.[31] ამ ფორმით კანონმდებელმა დაადგინა წარმომადგენლობის ინსტიტუტის საფუძველზე ქმედების განხორციელების სახეობრიობა: რეგულირების კოდექსისმიერი ფორმა და ნებაყოფლობითი რეცეფციის შედეგობრივი ხასიათი.[32]

წარმომადგენლობის ინსტიტუტის მოქმედი საკანონმდებლო რედაქცია სამოქალაქო კოდექსის ჩამოყალიბების სათავეებთან და შემდგომ, ამ ინსტიტუტის თანამედროვე გერმანული სამართლებრივი სისტემის მსგავსებასთან ერთად, ცალკეულ თავისებურებებსაც აყალიბებს:

ა) კანონისმიერი წარმომადგენლობის მოწესრიგება გარიგებების მომწესრიგებელ თავში, როგორც საკანონმდებლო ტექნიკის დახვეწის აუცილებლობა;[33]

ბ) საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 103-ე მუხლის მეორე ნაწილით განსაზღვრული წესი და კანონმდებლის სულისკვეთება ანდერძის, ქორწინების, ამავე დროს იმ სხვა გარიგებების დადების ფორმის შემოსაზღვრასთან დაკავშირებით, რომლებიც უშუალოდ უნდა დაიდოს;

გ) დავალება (მინდობილობა) და რწმუნებულება, როგორც წარმომადგენლობითი უფლებამოსილების წარმოშობის ერთი და იგივე საფუძველი, როგორც საერთო შინაარსის და სხვადასხვა ტერმინილოგიური დასახელების შემთხვევები.[34]

გერმანულ სამართლებრივ მოდელთან მსგავსება ქართულ სამართლებრივ სისტემას რომანული და ინგლისურ-ამერიკული სამართლებრივი სისტემისგან განასხვავებს. შესაძლებელია გამოვყოთ შემდეგი:

ა) წარმომადგენლობის, როგორც კერძო სამართლის ინსტიტუტის კოდექსისმიერი რეგულირების საკითხი. ასევე, ნებაყოფლობითი რეცეფციისა და იურიდიული ტრანსპლანტის მნიშვნელობა წარმომადგენლობის ინსტიტუტის ჩამოყალიბებასთან დაკავშირებით;

ბ) წარმომადგენლობის მხარეთა (სუბიექტთა) ტერმინოლოგიური დასახელებისა და ურთიერთგამიჯვნის საკითხები; გ) წარმომადგენლობის, როგორც ინსტიტუტის სუბიექტთა უფლება-მოვალეობების რეგულირების საკითხები;

დ) წარმომადგენლობის ინსტიტუტის სახეებისა და დარგობრივი ფორმების დაყოფადობის საკითხი.

ქართული მოდელის ერთ-ერთ თავისებურებას წარმოადგენს მინდობილობასა და დავალებას შორის მკაფიო სამართლებრივი ზღვრის არარსებობა. ტერმინოლოგიური შესაბამისობის საკითხი პრობლემური ხასიათით სანოტარო სამართლის მარეგულირებელი კანონმდებლობის მაგალითზე შეგვიძლია წარმოვადგინოთ. „სანოტარო მოქმედებათა შესრულების წესის შესახებ“ საქართველოს იუსტიციის მინისტრის №71-ე ბრძანების 28-ე მუხლის დასახელებაა: სანოტარო მოქმედების შესრულება მინდობილობის (რწმუნებულების, დავალების ხელშეკრულების) საფუძველზე.[35] დავაკვირდეთ დასახელებას და მივუბრუნდეთ საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 103-ე მუხლის პირველი ნაწილის მეორე წინადადებას: წარმომადგენლის უფლებამოსილება ან კანონიდან გამომდინარეობს, ანდა წარმოიშობა დავალების (მინდობილობის) საფუძველზე. საინტერესოა, თუ რატომ მოიაზრებს მინდობილობა რწმუნებულებისა და დავალების ხელშეკრულების საკითხს სანოტარო კანონმდებლობაში, როდესაც საქართველოს სამოქალაქო კოდექსში კანონმდებელი დავალების ხელშეკრულებას ანიჭებს მითითების უპირატესობას, ხოლო ფრჩხილებში უთითებს მინდობილობის საფუძველს.[36] საინტერესოა, ეს თავისებურებაა თუ საკანონმდებლო ხარვეზი? №71-ე ბრძანე-

31 შეად. კერესელიძე, დ. (2009). კერძო სამართლის უზოგადესი სისტემური ცნებები. თბილისი: ევროპული და შედარებითი სამართლის ინსტიტუტის გამომცემლობა, გვ. 401-402.

32 ჭანტურია, ლ., (2011). სამოქალაქო სამართლის ზოგადი ნაწილი. თბილისი: „სამართალი“, გვ. 424-425.

33 იქვე.

34 პაპიძე, ხ., (2021). წარმომადგენლობის ნამდვილობის წინაპირობები. შედარებითი სამართლის ქართულ-გერმანული ჟურნალი, №7, გვ. 24-25.

35 სანოტარო წესთან დაკავშირებით შეად. ტეტელოშვილი, ბ., (2022). სამისდღეშიო რჩენის ხელშეკრულება – წარმოშობის საფუძვლები და მხარეთა უფლება-მოვალეობანი (საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის მიმართება მისი მოწესრიგების თანამედროვე ტენდენციებთან). თბილისი: „გეორგიკა“, გვ. 210-211.

36 იხ. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსი (1997). ცნება. მუხლი 103. საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე. <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/31702?publication=118> [ბოლოო წვდომა: 25.11.2022].

ბის 28-ე მუხლის რეგულირებითი ხასიათი მინდობილობისა და დავალების ურთიერთმიმართების საკითხს კონკრეტულ მნიშვნელობას არ ანიჭებს და აღნიშნულ საკითხს მხოლოდ საჯარო[37] და კერძო სანოტარო აქტის[38] შედგენის თავისებურებით მიჯნავს.[39] განსხვავებით დასახელებული ბრძანებისგან, „ნოტარიატის შესახებ“ საქართველოს კანონი საერთოდ არ უთითებს დავალებისა და მინდობილობის საკითხს, არამედ მოიაზრებს ამ უკანასკნელს ზოგადი ანდა სხვა სახის სანოტარო მოქმედების ფარგლებში.[40]

შესაფასებელია, აღნიშნულ კომპლექსურ საკითხთან დაკავშირებით რა ძირითადი მიდგომებია ჩამოყალიბებული სამოსამართლო პრაქტიკაში. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს განმარტებით, წარმომადგენლობითი უფლებამოსილების მინიჭება და დავალების ხელშეკრულების დადება – ეს ორი ერთმანეთისგან დამოუკიდებელი სამართალურთიერთობაა.[41] სასამართლო აღნიშნავს, რომ მინდობილობა, რომლითაც დასტურდება წარმომადგენლობა, მეტად განსხვავდება დავალების ხელშეკრულებისგან, ვინაიდან, პრაქტიკული თვალსაზრისით, ეს უკანასკნელი არეგულირებს წარმომადგენელსა და წარმოდგენილს შორის ურთიერთობას, მაშინ, როდესაც მინდობილობა მიმართულია სამართლებრივი ურთიერთობის უზრუნველყოფად წარმოდგენილსა და მესამე პირს შორის.[42] ე.ი. მინდობილობის ადრესატია მესამე პირი და ემსახურება მის წინაშე წარმომადგენლის უფლებამოსილების დადასტურებას. სასამართლო მკაფიო ზღვარს ავლებს ამ ორ ინსტიტუტს შორის და წინა პლანზე გამოაქვს ის მთავარი განმასხვავებელი ნიშნები, რომლითაც დგება საბოლოო საკანონმდებლო ჩარჩო ამ ორი სამართლებრივი ფორმის გასამიჯნად, კერძოდ, აღნიშნული განმარტებით, დავალების ხელშეკრულება მიეკუთვნება იმ ხელშეკრულებათა ტიპს, სადაც მხარეებად წარმოდგენილნი არიან: ერთი მხრივ, მარწმუნებელი (დავალების მიმცემი), იგივე კრედიტორი, ხოლო მეორე მხრივ, რწმუნებული, რომელიც კისრულობს დავალებული ქმედების განხორციელებას და მოვალის როლში გვევლინება. ასეთი ურთიერთობის საგანი კი შესაძლებელია როგორც იურიდიული, ისე ფაქტობრივი ქმედებების განხორციელებაც იყოს, რაზედაც შეიძლება გაიცეს მინდობილობა, ან საერთოდ არ გაიცეს. ამ შემთხვევაში, ცხადია, რომ მინდობილობა შეიძლება მხოლოდ საფუძველი იყოს დავალების ხელშეკრულებით წარმოშობილი ურთიერთობის არსებობისა, მაგრამ არ გაუტოლდება თავად ამ ურთიერთობას. სწორედ ამიტომაა, რომ დოქტრინალურადაც დავალების ხელშეკრულებისა (სკ-ის 720-721) და უფლებამოსილების (სკ-ის 109) შეწყვეტის საფუძვლები კოდექსის სხვადასხვა ნორმით რეგულირდება, რამაც, წესით, თავიდან უნდა აგვარიდოს პრაქტიკაში მსგავსი ბუნდოვანებებისა და გაურკვევლობის არსებობა. უფრო კონკრეტულად ამ და სხვა საკითხებს ნაშრომის მესამე თავში შევეხებით.

წარმომადგენლობა ქართულ სამართლებრივ სისტემაში ინსტიტუტის შემადგენელი ცალკეული ნაწილის თვალსაზრისით ეხმიანება ბროკერის, შუამავლის, კომისიონერისა და ნების გადამტანი მოქმედებების შემცველ სხვა პირებს/ინსტიტუტებს, თუმცა მსგავსების მიუხედავად, მათი იურიდიული ბუნება და სამართლებრივი შედეგები განსხვავებულია. კანონიერ წარმომადგენლობას შესაძლოა ვუწოდოთ სავალდებულო წარმომადგენლობა, ხოლო სახელშეკრულებო წარმომადგენლობას – ნებაყოფლობითი,[43] საგულისხმოა, რომ ინგლისურ-ამერიკული სამართლის სისტემა კანონისმიერ წარმომადგენლობას იმ ფორ-

37 საქართველოს იუსტიციის მინისტრის №71-ე ბრძანება „სანოტარო მოქმედებათა შესრულების წესის შესახებ“ ინსტრუქციის დამტკიცების თაობაზე (2010). 28-ე მუხლის პირველი პუნქტი. საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე.

38 იქვე, მე-3 პუნქტი.

39 იხ. ლეონიძე, ი., (2021). მედიატორი ნოტარიუსის სამოქალაქო პასუხისმგებლობა სანოტარო სამართალში (საკანონმდებლო რეგულირება და ინსტიტუციური გამოწვევები). საქართველოს ეროვნული უნივერსიტეტის საერთაშორისო სტუდენტური სამეცნიერო კონფერენციის მოხსენებათა ჟურნალი „სეუ და მეცნიერება“, გვ. 279-283.

40 საქართველოს კანონი „ნოტარიატის შესახებ“ (2009). 38-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ა“ პუნქტი და მუხლის მე-2 ნაწილი. საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე.

41 საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2006 წლის 8 სექტემბერის გადაწყვეტილება №ას-39-486-06.

42 იქვე.

43 შეად. ერქვანია, თ., (2012). მესამე პირთა ინტერესების დაცვა წარმომადგენლობაში (საქართველოსა და გერმანიის სამოქალაქო კოდექსის მიხედვით). მართლმსაჯულება და კანონი, №3(34), 38-39.

მით, რა ფორმითაც კონტინენტური სამართლის სახელმწიფოები აღიარებენ, დოგმატური თვალსაზრისით არ ადგენს. სავალდებულო და ნებაყოფლობითი ფორმის მქონე დაყოფა, როგორც დაყოფის კრიტერიუმი საკანონმდებლო რეგულირების ხასიათიდან გამომდინარეობს. მაგალითად, ქართულ სამართალში სანოტარო მედიაციის სავალდებულო და ნებაყოფლობით სახეებად დაყოფას ასევე, მარეგულირებელი ნორმის ფორმა და ხასიათი განაპირობებს. წარმომადგენლობის ინსტიტუტს კანონმდებელი საქართველოს სამოქალაქო კოდექსში შემდეგი ნუმერაციითა და დასახელებით ადგენს:

- **მუხლი 103.** ცნება;
- **მუხლი 104.** გარიგების შედეგების ადრესატი წარმომადგენლობისას;
- **მუხლი 105.** წარმომადგენლის შეზღუდული ქმედუნარიანობა;
- **მუხლი 106.** ნების გამოვლენის ნაკლი წარმომადგენლობისას
- **მუხლი 107.** წარმომადგენლობითი უფლებამოსილება;
- **მუხლი 108.** შეტყობინების ვალდებულება უფლებამოსილების შეცვლისას;
- **მუხლი 109.** წარმომადგენლობითი უფლებამოსილების შეწყვეტის საფუძვლები;
- **მუხლი 110.** წარმომადგენლის ვალდებულება უფლებამოსილების გაქარწყლებისას;
- **მუხლი 111.** გარიგების დადება წარმომადგენლობითი უფლებამოსილების გარეშე;
- **მუხლი 112.** ხელშეკრულებაზე უარის უფლება
- **მუხლი 113.** წარმომადგენლის ვალდებულება წარმომადგენლობითი უფლებამოსილების ნაკლის არსებობისას;
- **მუხლი 114.** საკუთარ თავთან გარიგების დადების დაუშვებლობა.

2.2. გერმანული სამართლებრივი სისტემა

გერმანული სამართლებრივი სისტემა ჩამოყალიბებისა და განვითარების ისტორიით, ერთი მხრივ, დაშლილი სახელმწიფოებრივი წარმონაქმნიდან გერმანიის იმპერიამდე, იმპერიიდან ვაიმარის რესპუბლიკამდე, ვაიმარის რესპუბლიკიდან ნაციონალ-სოციალისტურ გერმანიამდე და მის შემდგომ, დღემდე, ხოლო მეორე მხრივ, გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკის სახელმწიფოებრივი მართლწესრიგის პირობებში, აყალიბებს წარმომადგენლობის ინსტიტუტის მრავალსაუკუნოვან ისტორიას.[44] გერმანიის სამოქალაქო კოდექსის პირველი წიგნის მე-3 ნაწილის მე-5 კარი არეგულირებს წარმომადგენლობისა და მინდობილობის საკითხს.[45] დასაშვებად მივიჩნევთ გერმანიის სამოქალაქო კოდექსში[46] წარმომადგენლობის ინსტიტუტის ნუმერაციისა და დასახელების მითითებას:

- **პარაგრაფი 164.** წარმომადგენლის მიერ გაკეთებული განცხადების სამართლებრივი ძალა;
- **პარაგრაფი 165.** შეზღუდული ქმედუნარიანობის მქონე წარმომადგენელი;
- **პარაგრაფი 166.** ნების ნაკლი; სავარაუდო ცოდნა;
- **პარაგრაფი 167.** მინდობილობის გაცემა;
- **პარაგრაფი 168.** მინდობილობის გაუქმება;
- **პარაგრაფი 169.** რწმუნებულისა და მმართველი პარტნიორის მინდობილობა;
- **პარაგრაფი 170.** მინდობილობის მოქმედების ვადა;
- **პარაგრაფი 171.** მოქმედების ვადა საჯაროდ გამოცხადების შემთხვევაში;
- **პარაგრაფი 172.** მინდობილობის დოკუმენტი;
- **პარაგრაფი 173.** მოქმედების ვადა, როდესაც პირმა იცოდა ან უნდა სცოდნოდა მინდობილობის გაუქმების შესახებ;
- **პარაგრაფი 174.** უფლებამოსილი პირის ცალმხრივი გარიგება;
- **პარაგრაფი 175.** მინდობილობის დოკუმენტის დაბრუნება;
- **პარაგრაფი 176.** მინდობილობის დოკუმენტის ძალადაკარგულად გამოცხადება;

44 Pieck, M., (1996). A Study of the Significant Aspects of German Contract Law. Journal of Annual Survey of International & Comparative Law, Vol. 3, Issue 1, 115-116.

45 Markesinis, B. S., Unberath, H., Johnston, A. (2006). The German Law of Contract, A Comparative Treatise, 2nd ed., Oxford/Portland, Oregon, 65, 412-413.

46 German Civil Code [BGB].

- **პარაგრაფი 177.** ხელშეკრულების დადება არაუფლებამოსილი წარმომადგენლის მეშვეობით;
- **პარაგრაფი 178.** მეორე მხარის მიერ ხელშეკრულებაზე უარის უფლება;
- **პარაგრაფი 179.** წარმომადგენლობითი უფლებამოსილების არმქონე წარმომადგენლის პასუხისმგებლობა;
- **პარაგრაფი 180.** ცალმხრივი გარიგება
- **პარაგრაფი 181.** თავის თავთან დადებული გარიგება.

ნორმათა მოცულობისა და განსახილველი საკითხის მნიშვნელობის თვალსაზრისით გერმანული სამართლებრივი სისტემა წარმომადგენლობის ინსტიტუტს მკაფიოდ, ფართოდ და საკითხის შინაარსობრივი ასპექტების განუყოფლად მიუთითებს.[47] ეს საკითხი ზუსტი და სრულყოფილი საკანონმდებლო მოწესრიგებით ხასიათდება, რაც გულისხმობს, რომ გერმანულ სამართლებრივ სისტემაში წარმომადგენლობა, უპირველესად, დასაშვები უნდა იყოს იმ სამართლებრივ ურთიერთობაში,[48] რომელშიც ვლინდება წარმომადგენლის ნება სხვა პირის სახელით და წარმომადგენლობითი უფლებამოსილების ფარგლებში.[49]

განვიხილოთ პრაქტიკული მაგალითი. გერმანიის ფედერალური სასამართლოს ერთ-ერთ საქმეში სხვა პირის eBay ანგარიშის გამოყენებით, ხელშეკრულების დადებისკენ მიმართული თანხმობისას, ონლაინ ფორმით გამართულ აუქციონთან დაკავშირებით დადგინდა, რომ სახეზეა სხვისი სახელით მოქმედება, რომელზეც გავრცელდება წარმომადგენლობის წესები.[50]

სხვა საქმეში გაკეთდა დათქმა, რომ ყოველ კონკრეტულ შემთხვევაში, თუ გამყიდველი თავს შეიკავებს მყიდველთან ნებისმიერი კონტაქტისგან და ბოლო ეტაპამდე სახელშეკრულებო მოლაპარაკებებს შუამავალს მიანდობს, მყიდველს გონივრული შეფასებით შეუძლია ივარაუდოს, რომ შუამავალი მოლაპარაკების პროცესში გამყიდველის სახელითა და წარმომადგებლობითი უფლებამოსილებით სარგებლობს.[51] კიდევ ერთ საქმეში აღინიშნა, რომ დამკვიდრებული პრაქტიკის თანახმად, გერმანიის სამოქალაქო კოდექსის 164-ე[52] და შემდგომი პარაგრაფების გამოყენება გამოირიცხება წმინდა რეალაქტებთან მიმართებით, მაგალითად, როგორიცაა პირდაპირი მფლობელობის შეძენა[53] (გარკვეული გამონაკლისის გათვალისწინებით[54]).

2.3. რომანული სამართლებრივი სისტემა

საფრანგეთის რევოლუციური ისტორია და შემდგომ, საფრანგეთის იმპერიის ძლევამოსილება არ ყოფილა მხოლოდ პოლიტიკური თვალსაზრისით გამორჩეული,[55] საგულისხმოა საფრანგეთის სამოქალაქო კოდექსის შემუშავებისა და როგორც ეროვნული, ისე საზოგადო გავრცელების სულისკვეთება, როგორც სოციალური და სამართლებრივი ურთიერთობების გადაწყვეტის უნიფიცირებული მოდელი,[56] ახალი წესრიგის დასადგენად. მოქმედებს კოდექსი, რომელიც ადგენს წარმომადგენლობის ინსტიტუტის დამფუძნებელ და უზრუნველმყოფ სამართლის ნორმებს.[57]

საფრანგეთის სამოქალაქო კოდექსის მიხედვით წარმომადგენლობის ინსტიტუტი გათვალისწინებულია კოდექსისეული რეგულირების ფორმით, 1145-1161-ე მუხლების სახით,[58] სადაც ერთმანეთისგან ინსტიტუციურად

47 იხ. კროპჰოლერი ი., გერმანიის სამოქალაქო კოდექსი, დარჯანია თ., ჭეჭელაშვილი ზ. (მთარგმ.), ჩაჩანიძე ე., დარჯანია თ., თოთლაძე ლ. (რედ.), მე-13 გამოც., თბ., 2014, გვ. 90.

48 იხ. ჭანტურია, ლ., (2011). სამოქალაქო სამართლის ზოგადი ნაწილი. თბილისი: „სამართალი", გვ. 421-422.

49 იხ.: პაპიძე, ხ., (2021). წარმომადგენლობის ნამდვილობის წინაპირობები. შედარებითი სამართლის ქართულ-გერმანული ჟურნალი, №7, გვ. 16; ცხადაძე, ქ., (2016). წარმომადგენლობის ინსტიტუტი ადმინისტრაციულ სამართალში. თბილისი: თსუ-ის გამომცემლობა, გვ. 21-22.

50 BGH 11.05.2011 – VIII ZR 289/09.

51 BGH 19.12.2014 – V ZR 194/13.

52 იხ. § 164. წარმომადგენლის მიერ გაკეთებული განცხადების სამართლებრივი ძალა.

53 იხ. BGHZ 8, 132; 16, 263 და § 950 BGB.

54 გამონაკლისია § 854 II BGB.

55 Brown, H., (2007). Napoleon Bonaparte, Political Prodigy, Journal of History Compass. Blackwell Publishing House, №5/4, 1387-1388.

56 Charles Sumner Lobingier, (1918). Napoleon and His Code. Harvard Law Review, Vol. 32, №2, 123-124.

57 Léon Julliot de La Morandière, (1948). The Reform of the French Civil Code. The University of Pennsylvania Law Review, Vol. 97, №1, 1-2.

58 იხ. ინფორმაცია ვებგვერდზე <https://www.trans-lex.org/601101/_/french-civil-code-2016/> [ბოლო წვდო-

არ იმიჯნება ურთიერთობის სამი სუბიექტი, რომელსაც ეწოდება დავალების ურთიერთობა.[59] ორი მხარე და სამი სუბიექტი ინსტიტუციური გააზრებით ერთმანეთისგან გაიმიჯნა გერმანიის სამოქალაქო კოდექსში. ერთი მხრივ, ჩამოყალიბდა წარმოდგენილსა და წარმომადგენელს შორის კონკრეტული შიდა ურთიერთობა, რომელიც აგებულია წარმოდგენილი პირის მიერ წარმომადგენლისათვის მინდობილობის/უფლებამოსილების მინიჭებაზე, მეორე მხრივ, საგულისხმოა წარმოდგენილსა და მესამე პირს შორის ურთიერთობის სხვა თავისებურებები.

უფლებამოსილების მინიჭება წარმოადგენს აბსტრაქტულ გარიგებას, ხოლო კაუზალური ურთიერთობა არსებობს დავალების ხელშეკრულების ფორმით, როგორც ორმხრივი ხელშეკრულება. კაუზალური ურთიერთობის ბათილობა გავლენას არ ახდენს აბსტრაქტული გარიგების ნამდვილობაზე, რაც აისახა გერმანიის სამოქალაქო კოდექსში, ხოლო საფრანგეთის სამოქალაქო კოდექსში წარმომადგენლობის ინსტიტუტი დავალების ხელშეკრულების ფარგლებში დარეგულირდა, სადაც საკუთარი და სხვისი სახელით დადებულ ხელშეკრულებას კანონმდებელი ერთმანეთისგან განასხვავებს. სხვისი სახელით დადებული – ეს არის წარმომადგენლობა, საკუთარი სახელით დადებული – არა. შედეგად, საფრანგეთის სამოქალაქო კოდექსის მიხედვით, მინდობილობა მოქცეულია დავალების შინაარსში და არ იმიჯნება ამ უკანასკნელისგან. საფრანგეთის სასამართლოებისთვის მნიშვნელოვან გამოწვევად გადაიქცა 2016 წელს განხორციელებული რეფორმა, რომლის მიზანია 1145-1161 მუხლების შინაარსის გარკვეული ასპექტის ცვლილება.

2.4. ინგლისურ-ამერიკული სამართლებრივი სისტემა

ინგლისურ-ამერიკული სამართლებრივი სისტემა წარმომადგენლობის ინსტიტუტის სახესხვაობას ინგლისურ-ამერიკული სამართლის ოჯახის ბუნებისა და ისტორიის საფუძვლებიდან ავითარებს. სწორედ ამიტომ, ამ სისტემის სპეციფიკურობას კონტინენტური სამართლის სისტემისგან განსხვავებული ხასიათი განსაზღვრავს.[60] რომანული სამართლის გავლენა (ცალკეულ სამართლებრივ მექანიზმთან მიმართებით) ინგლისურ საერთო სამართალზე მისი განვითარების ისტორიის განმავლობაში მეტად უმნიშვნელო იყო და არ შეხებია საფუძვლებს.[61]

წარმომადგენლობის ინსტიტუტის სისტემშედარების თვალსაზრისით ტიპოლოგიური დახასიათებისას ინგლისურ-ამერიკული სამართლებრივი სისტემა კოდიფიცირებულ ნორმებთან ერთად აბსტრაქტულ ცნებებზე ინსტიტუტის დაყრდნობასაც მოერიდა. შესაბამისად, განავითარა წარმომადგენლობის პრაქტიკულ-სამართლებრივი პრეცედენტები და თეზისები,[62] სადაც წარმომადგენლობა, როგორც კერძო სამართლის ინსტიტუტი, თვითმყოფადი, თვითრეგულირებადი და ჩვეულებითი სამართლის ინსტიტუტია, რომელიც ყველაზე მეტად იზიარებს სამართლის ოჯახების სხვადასხვაობის მკვეთრ ხასიათს. ინგლისურ-ამერიკული სამართლებრივი სისტემის სისტემურობას წარმომადგენლობის პრაქტიკულ-სამართლებრივი გააზრება განაპირობებს. გასათვალისწინებელია ლიბერალურ-კონსტიტუციური სახელმწიფოს სტრუქტურა და ეკონომიკის განვითარება და ურთიერთობათა სამართლებრივი უზრუნველყოფა, მათ შორის, პრაქტიკული მიზნებისთვის. სისტემშედარებით კონტექსტში საგულისხმოა, თუ რამდენად განიცადა წარმომადგენლობის ინსტიტუტმა ინგლისურ-ამერიკულ სამართლებრივ სისტემაში რეცეფციის პროცესის გავლენა და აისახა თუ არა მასში მისი შედეგები. ერთი მხრივ, ნებაყოფლობითი რეცეფციის პროცესი, რომლის მიხედვით რეცეფცია შესაძლოა სხვადა-

---

მა: 25 სექტემბერი, 2022]; ასევე, Code Napoleon of The French Civil Code, William Benning Law Bookseller, 1827.

59 იხ. Fauvarque-Cosson, B., (2014). The French Contract Law Reform in a European Context. Elte Law Journal, №1, გვ. 67.

60 იხ. ზოიძე, ბ., (2018). ძირითადი უფლებების გავლენა კერძო ავტონომიაზე: კერძო ავტონომიის გაფართოება თუ შეზღუდვა (საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს პრაქტიკის მიმოხილვა) კრებულში: კერძო ავტონომია, როგორც კერძო სამართლის ფუძემდებლური პრინციპი, ზარანდია, თ., კურზინსკი-სინგერ, ე., თბილისი: თსუ-ის გამომცემლობა, გვ. 93-95.

61 ცვაიგერტი, კ., კოტცი, ჰ. (2001). შედარებითი სამართალმცოდნეობის შესავალი კერძო სამართლის სფეროში. თბილისი: „ჯისიაი“, გვ. 200.

62 შეად. MüKo/Schubert, BGB, 7. Aufl., 2015, § 164, Rn. 1.

სხვა საერთაშორისო ორგანიზაციის, შეგნებული ან შეუგნებელი დახმარების ნაბიჯი იყოს, დადებითად შესაძლოა შეფასდეს. გადამწყვეტი მნიშვნელობა ენიჭება თავს მოხვეულ პარადიგმას, რომელიც შეიძლება დადებითი შედეგის მომტანი იყოს ან უარყოფითის – ითვლება თავს მოხვეული იმ ქვეყნის მხრიდან, საიდანაც უნდა გადმოვიდეს სამართალი.[63] იძულებითი განხორციელების მაგალითად შეგვიძლია განვიხილოთ იმპერიალისტური სახელმწიფოს პოლიტიკა მისსავე კოლონიაში. მათ შორის კოლონიის ბაზრის გახსნა ცენტრის ნაწარმისთვის, სადაც აისახება ეკონომიკური და სამართლებრივი პარადიგმების თანაფარდობა. აშშ-ში იძულებითი რეცეფციის წინააღმდეგ საერთო აღშფოთება, არა მხოლოდ საკანონმდებლო, არამედ პოლიტიკურ პროცესებში გამოვლინდა. ამერიკულმა სამართალმა შეძლო წარმომადგენლობის ინსტიტუტის ჩამოყალიბება, ნაწილობრივ ისტორიულ საწყისზე დაფუძნებულ სულისკვეთებაზე. სხვისი და საკუთარი სახელით წარმომადგენლობის დაყოფა ამ სისტემაში არ ჩამოყალიბებულა. არსებობს პრინციპალი ანუ დამკვეთი და აგენტი – პირი, რომელიც დავალებას იღებს, რომ დადოს ხელშეკრულება მესამე პირთან საკუთარი სახელით, თუმცა ანგარიშვალდებულია პრინციპალის წინაშე, სამართლებრივი ურთიერთობა იწოდება, როგორც აგენტირება.

იხ. შემაჯამებელი თეორიული ცხრილი.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს გადაწყვეტილებების ანალიზი

თავდაპირველად, განვიხილოთ წარმომადგენლობის ინსტიტუტის მიმართ არსებული სამოსამართლო წარმოდგენები. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს პრაქტიკაში გაზიარებულია წარმომადგენლობის ინსტიტუტის მატერიალური და პროცესუალური ბუნება. მატერიალური თვალსაზრისით, სასამართლო განმარტავს, რომ *„წარმომადგენლობის ინსტიტუტს საფუძვლად უდევს კონკრეტული პირის (ან*

63 შეად. კროპჰოლერი ი., გერმანიის სამოქალაქო კოდექსი, დარჯანია თ., ჭეჭელაშვილი ზ. (მთარგმ.), ჩაჩანიძე ე., დარჯანია თ., თოთლაძე ლ. (რედ.), მე-13 გამოც., თბ., 2014, § 164, აბზ. 1.

წარმომადგენლობა როგორც	ქართული სამართლებრივი სისტემა	გერმანული სამართლებრივი სისტემა	რომანული სამართლებრივი სისტემა	ინგლისურ-ამერიკული სამართლებრივი სისტემა
კერძო სამართლის დამოუკიდებელი ინსტიტუტი	დიახ	დიახ	დიახ	დიახ
რეგულირების კოდექსისმიერი ფორმა	დიახ	დიახ	დიახ	არა
რეცეფციისა და იურიდიული ტრანსპლანტის გავლენა	დიახ	არა / ნაწილობრივ	არა / ნაწილობრივ	დიახ
ორი მხარის (სამი სუბიექტის) გამიჯვნის შესაძლებლობა	დიახ	დიახ	არა	დიახ
კაუზალური და აბსტრაქტული გარიგების ფორმის სხვადასხვაობა	დიახ	დიახ	დიახ	დიახ
ხელშეკრულების ნამდვილობის საფუძველი: პირობა / შემხვედრი დაკმაყოფილება	არა	არა	არა	დიახ
კანონისმიერი წარმომადგენლობის ინსტიტუტი	დიახ	დიახ	დიახ	არა
მინდობილობისა და დავალების ინსტიტუციური განსხვავება	არა	დიახ	არა	დიახ

პირთა) უფლება სამართლებრივ ურთიერთობებში წარმოადგინოს სხვა პირი (ან პირები) – წარმომადგენლობის უფლებამოსილება.“.[64] სასამართლო მიუთითებს, თუ რამდენად მნიშვნელოვანია წარმომადგენლობის ინსტიტუტის საპროცესო მოწესრიგების სისტემური ანალიზი უშუალოდ საქმის მსვლელობისას,[65] ყოველი კონკრეტული პროცესუალური პერსპექტივის გამოსაკვეთად, დაეფუძნოს მატერიალური საფუძვლის არსებითად სწორ განმარტება-მისადაგებას.[66] ამ გაგებით, მატერიალური საფუძვლის საპროცესო ბუნების გარკვევა მიზნად უნდა ისახავდეს მისი შინაარსის სწორ ინტერპრეტაციას.[67] პროცესუალური თვალსაზრისით, უზენაესი სასამართლო ერთ-ერთ გადაწყვეტილებაში აღნიშნავს, რომ საპროცესო წარმომადგენლობის შემთხვევაში, თუ მხარე საპატიო მიზეზით ვერ ახერხებს სხდომაზე დასწრებას, ეს არ ათავისუფლებს მის წარმომადგენელს იმისგან, რომ ასევე არ დაესწროს სხდომას, თუ მას არ გააჩნია სხდომაზე გამოუცხადებლობის საპატიო მიზეზი.[68] კერძოდ, „ამ საკითხის სხვაგვარად გადაწყვეტა აზრს დაუკარგავდა საპროცესო წარმომადგენლობის ინსტიტუტის არსებობას“.[69] ეს საკითხი ერთგვაროვანი პრაქტიკის დონეზეა გაზიარებული.

მეორე მხრივ, სხვა გადაწყვეტილებაში, სასამართლო, წარმომადგენლობის ინსტიტუტის არსებობას იყენებს, როგორც კონკრეტული საკითხის გამორიცხვის საშუალებას პროცესუალური მიზნებისთვის.[70] შესაბამისად, პრაქტიკაში აღიარებულია მოსაზრება იმის შესახებ, რომ ინსტიტუტის მატერიალური საფუძველი და მისი პრაქტიკული გამოვლენა ლოგიკურ თანხვედრაში უნდა იყოს ერთმანეთთან.[71]

სასამართლო, წარმომადგენლობის ინსტიტუტის ამოქმედებას უკავშირებს კონკრეტულ ურთიერთობას, სადაც ამ ინსტიტუტის დამფუძნებელი ნორმა მხარეთა შორის არსებული ურთიერთობის შესაფასებლად გამოსადეგი სხვა ნორმითაა გამყარებული. ერთ-ერთ გადაწყვეტილებაში მესაკუთრის მიერ საცხოვრებელი ბინის გაყიდვის სურვილის გამოვლენა წარმომადგენლის მეშვეობით, გამყარდა სამოქალაქო კოდექსის 183-ე მუხლის მეორე ნაწილის მეორე წინადადებით,[72] თუმცა სხვა შემთხვევაში, სასამართლო კონკრეტული სამართლებრივი ურთიერთობის მნიშვნელობაზე მიუთითებს,[73] თუ რამდენად მნიშვნელოვანია შესწავლილ იქნას ურთიერთობის ხასიათი და წარმომადგენლობის ინსტიტუტის ადგილი ამ ურთიერთობაში.[74]

იურიდიული პირის წარმომადგენლობის საკითხისთვის სასამართლო თეორიულად განსაზღვრავს წარმომადგენლის მეშვეობით წარმოების არჩევის მიზნის სამართლებრივ ასპექტებს და ასახელებს შემდეგს: ტექნიკური, ფსიქოლოგიური, ჰუმანიტარული და სტრუქტურული ასპექტები. ჩამოთვლილი ასპექტების შინაარსობრივი განმარტების შემდეგ აღნიშნულია, რომ *„სწორედ [იურიდიული] პირის*

64 საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2019 წლის 27 მარტის №ას-1281-2018 გადაწყვეტილება.

65 შეად. ძლიერიშვილი, ზ., ცერცვაძე, გ., რობაქიძე, ი., სვანაძე, გ., ცერცვაძე, ლ., ჯანაშია, ლ., (2014). სახელშეკრულებო სამართალი (სახელმძღვანელო სამართლის სკოლებისთვის). თბილისი: „მერიდიანი“, გვ. 35.

66 საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2019 წლის 26 მარტის №ას-1178-1098-2017 გადაწყვეტილება.

67 შეად. თუმანიშვილი, გ. გ. (2012). გარიგებები (სამართლებრივი ბუნება და ნორმატიული რეგულირება), თბილისი: ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის გამომცემლობა, გვ. 90-91.

68 ეს საკითხი ერთგვაროვანი პრაქტიკის დონეზეა გაზიარებული. იხ. ამ პრაქტიკის შემადგენელი საქმეები: საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2016 წლის 16 დეკემბრის №ას-678-649-2016 გადაწყვეტილება; საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 25 სექტემბრის №ას-847-847-2018 გადაწყვეტილება; საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2019 წლის 7 ივნისის №ას-1555-2018 გადაწყვეტილება.

69 საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2020 წლის 12 ნოემბრის №ას-800-2020 გადაწყვეტილება.

70 საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 16 მარტის №ას-235-222-2015 გადაწყვეტილება.

71 დამატებით იხ. ჭანტურია, ლ., სამოქალაქო სამართალი. ზოგადი ნაწილი კრებულში: ზარანდია, თ. (რედ.), საქართველოს სამოქალაქო სამართლის საფუძვლები ქართულ სასამართლო პრაქტიკაში. თბილისი: თსუ იურიდიული ფაკულტეტი, გვ. 6-7.

72 საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო, სამეწარმეო და გაკოტრების საქმეთა პალატის 2005 წლის 23 ივნისის №ას-836-1078-04 გადაწყვეტილება.

73 შეად. ოყრეშიძე, გ., (2020). სუბწარმომადგენლობა (სასამართლო პრაქტიკა). შედარებითი სამართლის ქართულ-გერმანული ჟურნალი, №10, გვ. 64.

74 საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2011 წლის 10 ნოემბრის №ას-951-989-2011 გადაწყვეტილება.

ინტერესების უკეთ დაცვასა და ზემოაღნიშნული მიზნების მიღწევას ემსახურება წარმომადგენლობის ინსტიტუტი.“.[75] სხვა გადაწყვეტილებაში აღინიშნა „წარმომადგენლობის პრობლემის“ შეფასების თავისებურება ერთგულების მოვალეობის ჭრილში,[76] რაც გამომდინარეობს *„წარმომადგენლობის არსიდან, რომელიც წარმომადგენელს ავალდებულებს წარმოდგენილი პირის ინტერესებით და არა პირადი ინტერესებით იხელმძღვანელოს“.*[77] ე.ი. ფორმალურ დონეზე, წარმომადგენლობის ინსტიტუტის მატერიალური და საპროცესო ბუნება დადებითადაა დახასიათებული სასამართლო პრაქტიკაში, თუმცა სასამართლო განსხვავებულ მსჯელობას ავითარებს წარმომადგენლობის შინაარსთან დაკავშირებით.

შევაფასოთ წარმომადგენლობის ინსტიტუტის რამდენიმე შინაარსობრივი ასპექტი. აღქმადია ის, თუ რამდენად მნიშვნელოვანია უკვე არსებული ნორმა ფაქტობრივი გარემოებების შესაფასებლად, თუნდაც ეს ნორმა იყოს ხარვეზის მქონე. შინაარსობრივი ასპექტის პრობლემათა სიმრავლეს განაპირობებს დავის თავისებურება.[78] სასამართლო ერთ-ერთ საქმეში განმარტავს, რომ კასატორის პრეტენზია, რომლის თანახმად, წარმოდგენილი მინდობილობით ნასყიდობის თანხის აღების უფლებამოსილება არ დასტურდება მისი შინაარსის გათვალისწინებით, არის დაუსაბუთებელი, რადგან ნება გარიგებისმიერი წარმომადგენლობის შესახებ *„შეიძლება გაიცეს როგორც ზეპირად, ისე წერილობით.“.*[79] ფორმისა და შინაარსის მიმართების საკითხი პრობლემური და აქტუალურია. საკითხავია რა უფრო მნიშვნელოვანია ფორმაში მოქცეული შინაარსი, თუ შინაარსით ნასაზრდოები ფორმა. ამ საკითხს სასამართლო ეხმიანება შემდეგი მსჯელობით: *„წარმომადგენლობის თავისებურება იმაში გამოიხატება, რომ წარმომადგენლის მიერ თავისი უფლებამოსილების ფარგლებში დადებული გარიგებით უფლებები და მოვალეობები წარმოეშობა მხოლოდ წარმოდგენილ პირს. ეს განპირობებულია იმით, რომ წარმომადგენელი მოქმედებს სხვისი სახელითა და სხვისი ინტერესებისათვის. წარმომადგენლის გარიგება ეს ნების იმგვარი გამოვლენაა, რომლის შედეგადაც წარმოშობილი ურთიერთობების სუბიექტები ხდებიან წარმოდგენილი და მესამე პირი“.*[80]

ამდენად, წარმომადგენლობის ინსტიტუტის განმარტების შესახებ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს პრაქტიკის შეფასებისას აღქმადია, რომ სასამართლოსთვის აქტუალური არ არის წარმომადგენლობის ინსტიტუტის ტიპოლოგიური დახასიათება, არამედ მნიშვნელობას იძენს ფორმალური, კაზუისტური და კაუზალური დახასიათება,[81] რომელიც ეფუძნება საკითხის შეფასების ფაქტობრივ შემთხვევითობას და სამართლებრივი მსჯელობა, როგორც წესი, არასაყოველთაო ხასიათისაა თეორიაში არსებულ ძირითად პრობლემასთან მიმართებით. შესაბამისად, გადაწყვეტილებათა სიმრავლე, სადაც წარმომადგენლობის საკითხის ცნებისმიერი თუ შინაარსობრივი განხილვაა მოცემული, არ განაპირობებს წარმომადგენლობის ინსტიტუტის შესახებ საერთო ხედვას.

აღნიშნული მსჯელობის საპირწონედ, განვიხილოთ რამდენიმე გადაწყვეტილება ინგლისის სასამართლო პრაქტიკიდან. გაერთიანებული სამეფოს უზენაესი სასამართლოს საქმეში *Lloyd (Respondent) v Google LLC (Appellant)* აღინიშნა პირთა წარმომადგენლობის განსაკუთრებული მნიშვნელობა მაშინ, როდესაც პირი ან პირთა ჯგუფი ვერ ახერხებს

75 საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2019 წლის 19 ივლისის №ბს-917-909(კ-16) გადაწყვეტილება.

76 შეად. ოყრეშიძე, გ., (2020). აშკარა წარმომადგენლობა გარიგებაში (სასამართლო პრაქტიკა). შედარებითი სამართლის ქართულ-გერმანული ჟურნალი, №10, გვ. 63.

77 საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2019 წლის 10 ივნისის №ას-766-766-2018 გადაწყვეტილება.

78 შეად. Ahlgren, C., (2021). Access to Publicly Funded Legal Aid in England & Wales and Sweden – a Comparative Study. Örebro: Örebro Universitet, გვ. 26.

79 იხ. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2022 წლის 29 აპრილის №ას-191-2021 გადაწყვეტილება.

80 იხ. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2020 წლის 23 ივლისის №ას-124-116-2017 გადაწყვეტილება, ციტირებულია საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2012 წლის 5 სექტემბრის №ას-127-124-2011 გადაწყვეტილება.

81 მაგ., იხ. ქავშბაია, ნ., (2020). საკუთარი თავისთვის მარწმუნებელი მემკვიდრის სახელით ნივთზე საკუთრების გადაცემის ბათილობა (სასამართლო პრაქტიკა). შედარებითი სამართლის ქართულ-გერმანული ჟურნალი, №7, გვ. 71. მითითებულია საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2013 წლის 8 ივლისის №ას-543-516-2013 გადაწყვეტილება.

პროცესზე დასწრებას.[82] სხვა საქმეში, *Cramaso LLP (Appellant) v Ogilvie-Grant, Earl of Seafield and Others (Respondents)* განიმარტა წარმომადგენლობის სამართლებრივი შედეგის სხვადასხვაობა არსებული სადავო ურთიერთობის გათვალისწინებით. შეიძლება ითქვას, რომ ფორმალური წინაპირობა წარმომადგენლობის ინსტიტუტის დასაშვებობის შესახებ დაკმაყოფილებულია, თუმცა შინაარსობრივი ასპექტები განსხვავებულია საქმის განმხილველი სასამართლოს სამართლებრივი შეფასებების მიხედვით, მიუხედავად იმისა, არის თუ არა რაიმე საერთო დავების შინაარსს შორის.

დასკვნა

კვლევის მიზანი იყო წარმომადგენლობის ტიპოლოგიური დახასიათების ჩამოყალიბება; წარმომადგენლობის, როგორც ქართული კერძო სამართლის ინსტიტუტის სამართლებრივი ბუნებისა და მისი იურიდიული შედეგის მქონე განსაზღვრებების დადგენა. კვლევამ აჩვენა, რომ წარმომადგენლობის ინსტიტუტის საკანონმდებლო რეგულირების თავისებურება, თვისებრიობისა და ბუნებრივობის საკითხიდან გამომდინარე, არის კერძოსამართლებრივი ურთიერთობების ჰარმონიზაციისა[83] და პრობლემათა გადაწყვეტის ეფექტური მეთოდების შემუშავების ერთ-ერთი მოტივი.

საბოლოოდ, კვლევის საფუძველზე ჩამოყალიბდა შემდეგი დასკვნები:

1. წარმომადგენლობის არსისა და მნიშვნელობის სპეციფიკური თავისებურებების შესახებ რეგულირების მიმოხილვისას დადგინდა ის სამართლებრივი ჩარჩო, რომელიც გამოიყენება წარმომადგენლობის ფორმების გასამიჯნად.
2. ზოგადსახელშეკრულებო განსხვავებებთან ერთად, განსხვავება გამოიხატა ცალკეული ფორმის ფუნქციონირების საკითხში, როდესაც მხარეთა სოციალური საწყისი იურიდიული შედეგის მქონე ურთიერთობად ყალიბდება.
3. წარმომადგენლობის ინსტიტუტის არსისა და მიზნის გასარკვევად ტიპოლოგიური დახასიათება არის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი სამართლებრივი ასპექტი, რის საფუძველზეც შესაძლოა, დადგინდეს ინსტიტუტის მიზნობრიობა და მისი მოწესრიგების ფორმა.
4. ქართული სამართლისთვის სხვა სამართლებრივი სისტემები გარკვეულწილად წარმომადგენლობის ინსტიტუტის სისტემშედარებითი კონტექსტის დახასიათების საშუალებაა, რომელიც წარმოშობს იურიდიულ შედეგებს სასამართლო პრაქტიკაში ეროვნული კანონმდებლობის, ასევე, ევროკავშირის კანონმდებლობასთან ჰარმონიზაციის ასპექტის გათვალისწინებით.
5. წარმომადგენლობის ინსტიტუტის ტიპოლოგიურმა დახასიათებამ და მისი სამართლებრივი ხასიათის შესწავლამ წარმოაჩინა ამ მიმართულებით დარგობრივი ფორმებისა და სახეების განვითარების აუცილებლობა.

---

82 The Supreme Court of the United Kingdom, Lloyd (Respondent) v Google LLC (Appellant), გვ. 13.

83 შეად. ქარდავა, ე. (2019). ასოცირების შეთანხმება – სპეციფიკური ნიშან-თვისებების მქონე განსაკუთრებული საერთაშორისო ხელშეკრულება წიგნში: ჯორბენაძე, ს. (რედაქტორი), სერგო ჯორბენაძე 90, თბილისი: სულხან-საბა ორბელიანის უნივერსიტეტის გამომცემლობა, გვ. 169.

ბიბლიოგრაფია:

სამართლებრივი აქტები:

1. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსი, 1997.
2. საქართველოს კანონი „ნოტარიატის შესახებ“, 2009.
3. საქართველოს იუსტიციის მინისტრის №71-ე ბრძანება „სანოტარო მოქმედებათა შესრულების წესის შესახებ“ ინსტრუქციის დამტკიცების თაობაზე, 2010.

სამეცნიერო ლიტერატურა:

1. ამირანაშვილი, გ. (2018). გარიგების ფორმის იძულება, როგორც ფორმის თავისუფლების შეზღუდვა. თბილისი: „მერიდიანი“, გვ. 14.
2. ბიჭია, მ. (2016). კანონისმიერი ვალდებულებითი ურთიერთობები. თბილისი: „ბონა კაუზა“, გვ. 72.
3. გარიშვილი, მ., ხოფერია, მ. (2010). რომის სამართლის საფუძვლები, თბილისი, გვ. 215.
4. ერქვანია, თ., (2012). მესამე პირთა ინტერესების დაცვა წარმომადგენლობაში (საქართველოსა და გერმანიის სამოქალაქო კოდექსის მიხედვით). მართლმსაჯულება და კანონი, №3(34), 38-39.
5. ზოიძე, ბ. (2005). ევროპული კერძო სამართლის რეცეპცია საქართველოში. თბილისი: საგამომცემლო საქმის სასწავლო ცენტრი, გვ. 184.
6. ზოიძე, ბ., (2019). ევროკავშირთან ასოცირების შეთანხმების ძირითადი გამოწვევები ქართული კერძო სამართლისათვის. კერძო სამართლის მიმოხილვა, №2, გვ. 12-13.
7. თუმანიშვილი, გ. გ. (2012). შესავალი საქართველოს კერძო სამართალში, თბილისი: ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის გამომცემლობა, გვ. 177.
8. თუმანიშვილი, გ. გ. (2012). გარიგებები (სამართლებრივი ბუნება და ნორმატიული რეგულირება), თბილისი: ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის გამომცემლობა, გვ. 86, 90-91.
9. კერესელიძე, დ. (2009). კერძო სამართლის უზოგადესი სისტემური ცნებები. თბილისი: ევროპული და შედარებითი სამართლის ინსტიტუტის გამომცემლობა, გვ. 401-402.
10. კროპჰოლერი ი., გერმანიის სამოქალაქო კოდექსი, დარჯანია თ., ჭეჭელაშვილი ზ. (მთარგმ.), ჩაჩანიძე ე., დარჯანია თ., თოთლაძე ლ. (რედ.), მე-13 გამოც., თბ., 2014, § 164, აბზ. 1.
11. მაისურაძე, დ., დარჯანია, თ., პაპუაშვილი, შ. (2017). სამოქალაქო კოდექსის ზოგადი ნაწილი (კაზუსების კრებული), თბილისი: გერ-

BIBLIOGRAPHY:

Normative Materials:

1. Civil Code of Georgia, 1997.
2. Law of Georgia on Notaries, 2009.
3. Minister of Justice of Georgia Order No71 “On Approval of Instructions for Notarial Act Performannce Procedure”, 2010.

Scientific Literature:

1. Amiranashvili, G. (2018). Compulsion to Form of Transaction as a Limitation of Freedom of Form. Tbilisi: “Meridiani”, p. 14. (In Georgian)
2. Bichia, M. (2016). Legal Obligational Relations. Tbilisi: “Bona Causa”, p. 72. (In Georgian)
3. Garishvili, M., Khoperia, M. (2010). Characteristics of Ancient Rome Law, Tbilisi, p. 215. (In Georgian)
4. Erkvania, T., (2012). Protection of Third Persons’ Interests in Representation (According to the Civil Codes of Georgia and Germany). Justice and Law, №3 (34), pp. 38-39. (In Georgian)
5. Zoidze, B. (2005). Reception of German Property Law in Georgia. Tbilisi: Training Center for Publishing, p. 184. (In Georgian)
6. Zoidze, B., (2019). The Main Challenges of the Association on Agreement with the European Union for Georgian Private Law. Private Law Review, №2, pp. 12-13. (In Georgian)
7. Tumanishvili, G. G. (2012). Introduction to Private Law of Georgia, Tbilisi: Ilia State University Press, p. 177. (In Georgian)
8. Tumanishvili, G. G. (2012). Deals (Legal Nature and Normative Regulation), Tbilisi: Ilia State University Press, pp. 86, 90-91. (In Georgian)
9. Kereselidze, D. (2009). General Concepts of Private Law. Tbilisi: Institute of European and Comparative Law Press, pp. 401-402. (In Georgian)
10. Kropholler. I. (2014). The German Civil Code, Teaching Commentary, Chachanidze E., Darjania T., Totladze L. (eds.), 13rd ed., Tbilisi: GIZ, § 164, 1. (In Georgian)
11. Maisuradze, D., Darjania, T., Papuashvili, Sh. (2017). Case Book Civil Code General Part. Tbilisi: GIZ, pp. 83-84, 89. (In Georgian)
12. Metreveli, V. (2013). Roman Law (Fundamentals), Tbilisi, pp. 9-10, 50. (In Georgian)
13. Oppermann, Th., Classen C. D., Nettesheim M., (2021). Europarecht Ein Studienbuch, Tbilisi: GIZ, pp. 712-713. (In Georgian)
14. Papidze, Kh., (2021). Legal Fundamentals of the Representation. Georgian-German Journal of Comparative Law, №7, pp. 16, 24-25. (In Georgian)
15. Rusiashvili, G., (2021). Collusion and Abuse of

მანიის საერთაშორისო თანამშრომლობის საზოგადოება, გვ. 83-84, 89.
12. მეტრეველი, ვ. (2013). რომის სამართალი (საფუძვლები), თბილისი, გვ. 9-10, 50.
13. ოპერმანი, თ., კლასენი კ. დ., ნეთესჰაიმი მ., (2021). ევროპული სამართალი (სასწავლო სახელმძღვანელო), თარგმანი, თბილისი: გერმანიის საერთაშორისო თანამშრომლობის საზოგადოება, გვ. 712-713.
14. პაპიძე, ხ., (2021). წარმომადგენლობის ნამდვილობის წინაპირობები. შედარებითი სამართლის ქართულ-გერმანული ჟურნალი, №7, გვ. 16, 24-25.
15. რუსიაშვილი, გ., (2021). კოლუზია და წარმომადგენლობითი უფლებამოსილების ბოროტად გამოყენება. შედარებითი სამართლის ქართულ-გერმანული ჟურნალი, №6, გვ. 1-2.
16. სურგულაძე, ნ. (2002) იუსტინიანეს ინსტიტუციები (ლათინურიდან თარგმანი, წინასიტყვაობა, შენიშვნები და საძიებელი). თბილისი, გვ. 193.
17. ტეტელოშვილი, ბ., (2022). სამისდღეშიო რჩენის ხელშეკრულება - წარმოშობის საფუძვლები და მხარეთა უფლება-მოვალეობანი (საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის მიმართება მისი მოწესრიგების თანამედროვე ტენდენციებთან). თბილისი: „გეორგიკა“, გვ. 210-211.
18. ქარდავა, ე. (2019). ასოცირების შეთანხმება - სპეციფიკური ნიშან-თვისებების მქონე განსაკუთრებული საერთაშორისო ხელშეკრულება წიგნში: ჯორბენაძე, ს. (რედაქტორი), სერგო ჯორბენაძე 90, თბილისი: სულხან-საბა ორბელიანის უნივერსიტეტის გამომცემლობა, გვ. 169.
19. ქიუზი, ტ., (2019). შედარებითი სამართლის მნიშვნელობა საქართველოსთვის. შედარებითი სამართლის ქართულ-გერმანული ჟურნალი, №2, 2, 7.
20. ყანდაშვილი, ი. (2018). საქართველოში მედიაციის მაგალითზე დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის სასამართლო და არასასამართლო ფორმები. თბილისი: თსუ-ის გამომცემლობა, გვ. 223.
21. ყანდაშვილი, ი. (2020). მედიაცია (დავის გადაწყვეტის ეფექტური ალტერნატიული გადაწყვეტა), თბილისი, გვ. 188-189.
22. ცვაიგერტი, კ., კოტცი, ჰ. (2001). შედარებითი სამართალმცოდნეობის შესავალი კერძო სამართლის სფეროში. თბილისი: „ჯისიაი“, გვ. 10, 200.
23. ცვაიგერტი, კ., კოტცი, ჰ. (2001). შედარებითი სამართალმცოდნეობის შესავალი კერძო სამართლის სფეროში. მე-2 ტომი, თბილისი: „ჯისიაი“, გვ. 8-9.
24. ცხადაძე, ქ., (2012). წარმომადგენლობის ინსტიტუტის საჭიროება ადმინისტრაციულ სა-

Representative Authority. Georgian-German Journal of Comparative Law, №6, pp. 1-2. (In Georgian)
16. Surguladze, N. (2002) Corpus Iuris Civilis. Tbilisi, p. 193. (In Georgian)
17. Teteloshvili, B., (2022). The Lifetime Annuity Contract - Its Basics of Origin and the Rights and Obligations of the Parties (The Attitude of the Civil Code of Georgia to the Modern Trends in its Regulation). Tbilisi: „Georgika“, pp. 210-211. (In Georgian)
18. Kardava, E. (2019). Association Agreement - a Special International Agreement with Specific Characteristics in the Book: Jorbenadze, S. (ed.), Sergo Jorbenadze 90, Tbilisi: Sulkhan-Saba Orbeliani University Press, p. 169. (In Georgian)
19. Qiuzi, T., (2019). Importance of Comparative Law for Georgia. Georgian-German Journal of Comparative Law, №2, pp. 2, 7. (In Georgian)
20. Kandashvili, I. (2018). Judicial and Non-judicial Forms of Alternative Dispute Resolution on the Example of Mediation in Georgia. Tbilisi: Ivane Javakhishvili Tbilisi State University Press, p. 223. (In Georgian)
21. Kandashvili, I. (2020). Mediation (Effective Alternative Dispute Resolution), Tbilisi, pp. 188-189. (In Georgian)
22. Zweigert, K., Kitz, H. (2001). An Introduction to Comparative Law in the Private Law. 1st ed., Tbilisi: “GCI”, pp. 10, 200. (In Georgian)
23. Zweigert, K., Kitz, H. (2001). An Introduction to Comparative Law in the Private Law. 2rd ed., Tbilisi: “GCI”, pp. 8-9. (In Georgian)
24. Tskhadadze, K., (2012). The Need for the Institution of Representation in Administrative Law. “Journal of Law”, №1, p. 294. (In Georgian)
25. Tskhadadze, K., (2016). Institute of Representation in Administrative Law. Tbilisi: Ivane Javakhishvili Tbilisi State University Press, pp. 21-22. (In Georgian)
26. Chanturia, L., (2011). General Part of Civil Law. Tbilisi: “Law”, pp. 421-422, 424-425. (In Georgian)
27. Jorbenadze, S. (2017). Commentary on Article 103 in the Book: Chanturia, L. (ed.), Commentary on the Civil Code of Georgia, Book I, Tbilisi, pp. 590-591. (In Georgian)
28. Brown, H., (2007). Napoleon Bonaparte, Political Prodigy, Journal of History Compass. Blackwell Publishing House, №5/4, pp. 1387-1388.
29. Charles Sumner Lobingier, (1918). Napoleon and His Code. Harvard Law Review, Vol. 32, №2, pp. 123-124.
30. Fauvarque-Cosson, B., (2014). The French Contract Law Reform in a European Context. Elte Law Journal, №1, p. 67.
31. Léon Julliot de La Morandière, (1948). The Reform of the French Civil Code. The University

მართალში. სამართლის ჟურნალი, №1, 294.
25. ცხადაძე, ქ., (2016). წარმომადგენლობის ინსტიტუტი ადმინისტრაციულ სამართალში. თბილისი: თსუ-ის გამომცემლობა, გვ. 21-22.
26. ჭანტურია, ლ., (2011). სამოქალაქო სამართლის ზოგადი ნაწილი. თბილისი: „სამართალი", გვ. 421-422, 424-425.
27. ჯორბენაძე, ს. (2017). 103-ე მუხლის კომენტარი წიგნში: ჭანტურია, ლ. (რედაქტორი), საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის კომენტარი, წიგნი I, თბილისი, გვ. 590-591.
28. Brown, H., (2007). Napoleon Bonaparte, Political Prodigy, Journal of History Compass. Blackwell Publishing House, №5/4, 1387-1388.
29. Charles Sumner Lobingier, (1918). Napoleon and His Code. Harvard Law Review, Vol. 32, №2, 123-124.
30. Fauvarque-Cosson, B., (2014). The French Contract Law Reform in a European Context. Elte Law Journal, №1, გვ. 67.
31. Léon Julliot de La Morandière, (1948). The Reform of the French Civil Code. The University of Pennsylvania Law Review, Vol. 97, №1, 1-2.
32. Markesinis, B. S., Unberath, H., Johnston, A. (2006). The German Law of Contract, A Comparative Treatise, 2nd ed., Oxford/Portland, Oregon, 65, 412-413.
33. MüKo/Schubert, BGB, 7. Aufl., 2015, § 164, Rn. 1.
34. Pieck, M., (1996). A Study of the Significant Aspects of German Contract Law. Journal of Annual Survey of International & Comparative Law, Vol. 3, Issue 1, 115-116.

სასამართლო გადაწყვეტილებები:

1. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2020 წლის 23 ივლისის №ას-124-116-2017 გადაწყვეტილება.
2. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2020 წლის 12 ნოემბრის №ას-800-2020 გადაწყვეტილება.
3. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2019 წლის 27 მარტის №ას-1281-2018 გადაწყვეტილება.
4. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2019 წლის 26 მარტის №ას-1178-1098-2017 გადაწყვეტილება.
5. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2019 წლის 7 ივნისის №ას-1555-2018 გადაწყვეტილება.
6. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2019 წლის 10 ივნისის №ას-766-766-2018 გადაწყვეტილება.
7. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2019

of Pennsylvania Law Review, Vol. 97, №1, pp. 1-2.
32. Markesinis, B. S., Unberath, H., Johnston, A. (2006). The German Law of Contract, A Comparative Treatise, 2nd ed., Oxford/Portland, Oregon, pp. 65, 412-413.
33. MüKo/Schubert, BGB, 7. Aufl., 2015, § 164, Rn. 1 (in German).
34. Pieck, M., (1996). A Study of the Significant Aspects of German Contract Law. Journal of Annual Survey of International & Comparative Law, Vol. 3, Issue 1, pp. 115-116.

Court Decisions:

1. Ruling of the Supreme Court of Georgia in the Case №as-124-116-2017, Dated 23 July 2020. (In Georgian)
2. Ruling of the Supreme Court of Georgia in the Case №as-800-2020, Dated 12 November 2020. (In Georgian)
3. Ruling of the Supreme Court of Georgia in the Case №as-1281-2018, Dated 27 March 2019. (In Georgian)
4. Ruling of the Supreme Court of Georgia in the Case №as-1178-1098-2017, Dated 26 March 2019. (In Georgian)
5. Ruling of the Supreme Court of Georgia in the Case №as-1555-2018, Dated 7 June 2019. (In Georgian)
6. Ruling of the Supreme Court of Georgia in the Case №as-766-766-2018, Dated 10 June 2019. (In Georgian)
7. Ruling of the Supreme Court of Georgia in the Case №as-917-909(k-16), Dated 19 July 2019. (In Georgian)
8. Ruling of the Supreme Court of Georgia in the Case №as-847-847-2018, Dated 25 September 2018. (In Georgian)
9. Ruling of the Supreme Court of Georgia in the Case №as-678-649-2016, Dated 16 December 2016. (In Georgian)
10. Ruling of the Supreme Court of Georgia in the Case №as-235-222-2015, Dated 16 March 2015. (In Georgian)
11. Ruling of the Supreme Court of Georgia in the Case №as-951-989-2011, Dated 10 November 2011. (In Georgian)
12. Ruling of the Supreme Court of Georgia in the Case №as-836-1078-04, Dated 23 June 2005. (In Georgian)
13. BGH 11.05.2011 - VIII ZR 289/09.
14. BGH 19.12.2014 - V ZR 194/13.
15. The Supreme Court of the United Kingdom, Cramaso LLP (Appellant) v Ogilvie-Grant, Earl of Seafield and Others (Respondents).
16. The Supreme Court of the United Kingdom, Lloyd (Respondent) v Google LLC (Appellant).

წლის 19 ივლისის №ბს-917-909(კ-16) გადაწყვეტილება.
8. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 25 სექტემბრის №ას-847-847-2018 გადაწყვეტილება.
9. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2016 წლის 16 დეკემბრის №ას-678-649-2016 გადაწყვეტილება.
10. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 16 მარტის №ას-235-222-2015 გადაწყვეტილება.
11. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2011 წლის 10 ნოემბრის №ას-951-989-2011 გადაწყვეტილება.
12. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო, სამეწარმეო და გაკოტრების საქმეთა პალატის 2005 წლის 23 ივნისის №ას-836-1078-04 გადაწყვეტილება.
13. BGH 11.05.2011 - VIII ZR 289/09.
14. BGH 19.12.2014 - V ZR 194/13.
15. The Supreme Court of the United Kingdom, Cramaso LLP (Appellant) v Ogilvie-Grant, Earl of Seafield and Others (Respondents).
16. The Supreme Court of the United Kingdom, Lloyd (Respondent) v Google LLC (Appellant).

NOTES:

1. Qiuzi, T., (2019). Importance of Comparative Law for Georgia. Georgian-German Journal of Comparative Law, №2, p. 7. (In Georgian)
2. Jorbenadze, S. (2017). Commentary on Article 103 in the Book: Chanturia, L. (ed.), Commentary on the Civil Code of Georgia, Book I, Tbilisi, p. 590. (In Georgian)
3. Zweigert, K., Kitz, H. (2001). An Introduction to Comparative Law in the Private Law. 1st ed., Tbilisi: "GCI", p. 10. (In Georgian)
4. Aleksandre Kazbegi, "Khevisberi Gotcha". (In Georgian)
5. Vazha Pshavela, "Bakhtrioni". (In Georgian)
6. Kandashvili, I. (2018). Judicial and Non-judicial Forms of Alternative Dispute Resolution on the Example of Mediation in Georgia. Tbilisi: Ivane Javakhishvili Tbilisi State University Press, p. 223. (In Georgian)
7. During the period of Guria's speeches in 1905, the Georgian intelligentsia stood as a representative and guarantor of the rebels in order to intercede with the Russian Empire in order to deport them or take other repressive measures. See Lortkifanidze, M., et al. (2012). History of Georgia in Four Volumes (Georgia in the 19th - 20th Centuries), Tbilisi: "Palitra L", pp. 114-115. (In Georgian)
8. Papidze, Kh., (2021). Legal Fundamentals of the Representation. Georgian-German Journal of Comparative Law, №7, pp. 16. (In Georgian)
9. Tskhadadze, K., (2012). The Need for the Institution of Representation in Administrative Law. "Journal of Law", №1, p. 294. (In Georgian)
10. Ibid.
11. Jorbenadze, S. (2017). Commentary on Article 103 in the Book: Chanturia, L. (ed.), Commentary on the Civil Code of Georgia, Book I, Tbilisi, pp. 590-591. (In Georgian)

12. Maisuradze, D., Darjania, T., Papuashvili, Sh. (2017). Case Book Civil Code General Part. Tbilisi: GIZ, pp. 83-84. (In Georgian)
13. Ibid, p. 89.
14. Kandashvili, I. (2020). Mediation (Effective Alternative Dispute Resolution), Tbilisi, pp. 188-189. (In Georgian)
15. Oppermann, Th., Classen C. D., Nettesheim M., (2021). Europarecht Ein Studienbuch, Tbilisi: GIZ, pp. 712-713. (In Georgian)
16. Zoidze, B., (2019). The Main Challenges of the Association on Agreement with the European Union for Georgian Private Law. Private Law Review, №2, p. 12. (In Georgian)
17. Ibid, p. 13.
18. Comp. Kereselidze, D. (2009). General Concepts of Private Law. Tbilisi: Institute of European and Comparative Law Press, pp. 401-402. (In Georgian)
19. Rusiashvili, G., (2021). Collusion and Abuse of Representative Authority. Georgian-German Journal of Comparative Law, №6, pp. 1-2. (In Georgian)
20. Zoidze, B. (2005). Reception of German Property Law in Georgia. Tbilisi: Training Center for Publishing, p. 184. (In Georgian)
21. Metreveli, V. (2013). Roman Law (Fundamentals), Tbilisi, pp. 9-10. (In Georgian)
22. Qiuzi, T., (2019). Importance of Comparative Law for Georgia. Georgian-German Journal of Comparative Law, №2, p. 2. (In Georgian)
23. Metreveli, V. (2013). Roman Law (Fundamentals), Tbilisi, p. 50. (In Georgian)
24. Amiranashvili, G. (2018). Compulsion to Form of Transaction as a Limitation of Freedom of Form. Tbilisi: "Meridiani", p. 14. (In Georgian)
25. Garishvili, M., Khoperia, M. (2010). Characteristics of Ancient Rome Law, Tbilisi, p. 215. (In Georgian) Also, Comp. Bichia, M. (2016). Legal Obligational Relations. Tbilisi: "Bona Causa", p. 72. (In Georgian)
26. Surguladze, N. (2002) Corpus Iuris Civilis. Tbilisi, p. 193. (In Georgian)
27. See. Maisuradze, D., Sulkhanishvili, E., Vashakidze, G. (2018). EU Private Law - Decisions and Materials, Consumer Protection law, Labor Law, Corporate Law, Competition Law. Part One, Tbilisi: Society for International Cooperation of Germany, pp. 26-28.
28. Tumanishvili, G. G. (2012). Introduction to Private Law of Georgia, Tbilisi: Ilia State University Press, p. 177. (In Georgian)
29. Zweigert, K., Kitz, H. (2001). An Introduction to Comparative Law in the Private Law. 2rd ed., Tbilisi: "GCI", pp. 8-9. (In Georgian)
30. Tumanishvili, G. G. (2012). Deals (Legal Nature and Normative Regulation), Tbilisi: Ilia State University Press, pp. 86, 90-91. (In Georgian)
31. Comp. Kereselidze, D. (2009). General Concepts of Private Law. Tbilisi: Institute of European and Comparative Law Press, pp. 401-402. (In Georgian)
32. Chanturia, L., (2011). General Part of Civil Law. Tbilisi: "Law", pp. 424-425. (In Georgian)
33. Ibid.
34. Papidze, Kh., (2021). Legal Fundamentals of the Representation. Georgian-German Journal of Comparative Law, №7, pp. 24-25. (In Georgian)
35. Comp. Teteloshvili, B., (2022). The Lifetime Annuity Contract - Its Basics of Origin and the Rights and Obligations of the Parties (The Attitude of the Civil Code of Georgia to the Modern Trends in its Regulation). Tbilisi: „Georgika", pp. 210-211. (In Georgian)
36. Civil Code of Georgia, 1997, Article 103. (In Georgian)
37. Minister of Justice of Georgia Order №71 "On Approval of Instructions for Notarial Act Performannce Procedure", 2010, Article 28, Part 2. (In Georgian)
38. Ibid, Part 3. (In Georgian)
39. See. Leonidze, I., (2021). Civil Liability of the Notary Mediator in Notarial Law (Legal Regulations and Institutional Challenges). Journal of Georgian National University SEU International Student Scientific Conference Papers: "Seu & Science", pp. 279-283. (In Georgian)
40. Law of Georgia on Notaries, 2009, Article 38, Part 1 "a". (In Georgian)
41. Ruling of the Supreme Court of Georgia in the Case №as-39-486-06, Dated 8 September 2006. (In Georgian)
42. Ibid.
43. See. Erkvania, T., (2012). Protection of Third Persons' Interests in Representation

(According to the Civil Codes of Georgia and Germany). “Justice and Law”, №3 (34), pp. 38-39. (In Georgian)
44. Pieck, M., (1996). A Study of the Significant Aspects of German Contract Law. Journal of Annual Survey of International & Comparative Law, Vol. 3, Issue 1, pp. 115-116.
45. Markesinis, B. S., Unberath, H., Johnston, A. (2006). The German Law of Contract, A Comparative Treatise, 2nd ed., Oxford/Portland, Oregon, pp. 65, 412-413.
46. German Civil Code [BGB].
47. Kropholler. I. (2014). The German Civil Code, Teaching Commentary, Chachanidze E., Darjania T., Totladze L. (eds.), 13rd ed., Tbilisi: GIZ, p. 90, § 164, 1. (In Georgian)
48. Chanturia, L., (2011). General Part of Civil Law. Tbilisi: “Law”, pp. 421-422. (In Georgian)
49. See: Papidze, Kh., (2021). Legal Fundamentals of the Representation. Georgian-German Journal of Comparative Law, №7, p. 16 (in Georgian); Tskhadadze, K., (2016). Institute of Representation in Administrative Law. Tbilisi: Ivane Javakhishvili Tbilisi State University Press, pp. 21-22. (In Georgian)
50. BGH 11.05.2011 - VIII ZR 289/09.
51. BGH 19.12.2014 - V ZR 194/13.
52. See. § 164.
53. See. BGHZ 8, 132; 16, 263 and § 950 BGB.
54. Except of § 854 II BGB.
55. Brown, H., (2007). Napoleon Bonaparte, Political Prodigy, Journal of History Compass. Blackwell Publishing House, №5/4, pp. 1387-1388.
56. Charles Sumner Lobingier, (1918). Napoleon and His Code. Harvard Law Review, Vol. 32, №2, pp. 123-124.
57. Léon Julliot de La Morandière, (1948). The Reform of the French Civil Code. The University of Pennsylvania Law Review, Vol. 97, №1, pp. 1-2.
58. See: <https://www.trans-lex.org/601101/_/french-civil-code-2016/> [Last Seen 25 September 2022]; Also, Code Napoleon of The French Civil Code, William Benning Law Bookseller, 1827.
59. See. Fauvarque-Cosson, B., (2014). The French Contract Law Reform in a European Context. Elte Law Journal, №1, p. 67.
60. Zoidze, B. (2018). The Impact of Basic Rights on Private Autonomy: Expansion or Limitation of Private Autonomy (Review of the Practice of the Constitutional Court of Georgia) in: Private Autonomy as a Fundamental Principle of Civil Law, Zarandia, T., Kurzynsky-Singer, E., Tbilisi: Ivane Javakhishvili Tbilisi State University Press, pp. 93-95.
61. Zweigert, K., Kitz, H. (2001). An Introduction to Comparative Law in the Private Law. 1st ed., Tbilisi: “GCI”, p. 200. (In Georgian)
62. Comp. MüKo/Schubert, BGB, 7. Aufl., 2015, § 164, Rn. 1.
63. Comp. Kropholler. I. (2014). The German Civil Code, Teaching Commentary, Chachanidze E., Darjania T., Totladze L. (eds.), 13rd ed., Tbilisi: GIZ, § 164, 1. (In Georgian)
64. Ruling of the Supreme Court of Georgia in the Case №as-1281-2018, Dated 27 March 2019. (In Georgian)
65. Comp. Dzlierishvili, Z., Tsertsvadze, G., Robakidze, I., Svanadze, G., Tsertsvadze, L., Janashia, L., (2014). Contract Law. Tbilisi: “Meridiani”, p. 35. (In Georgian)
66. Ruling of the Supreme Court of Georgia in the Case №as-1178-1098-2017, Dated 26 March 2019. (In Georgian)
67. Tumanishvili, G. G. (2012). Deals (Legal Nature and Normative Regulation), Tbilisi: Ilia State University Press, pp. 90-91. (In Georgian)
68. See: Ruling of the Supreme Court of Georgia in the Case №as-678-649-2016, Dated 16 December 2016 (in Georgian); Ruling of the Supreme Court of Georgia in the Case №as-847-847-2018, Dated 25 September 2018 (in Georgian); Ruling of the Supreme Court of Georgia in the Case №as-1555-2018, Dated 7 June 2019. (In Georgian)
69. Ruling of the Supreme Court of Georgia in the Case №as-800-2020, Dated 12 November 2020. (In Georgian)
70. Ruling of the Supreme Court of Georgia in the Case №as-235-222-2015, Dated 16 March 2015. (In Georgian)
71. See. Chanturia, L., Civil Law. General Part in the Collection: Zarandia, T. (ed.), Fundamentals of Georgian Civil Law in Georgian Judicial Practice. Tbilisi: Ivane Javakhishvili Tbilisi State

University, Faculty of Law, pp. 6-7.
72. Ruling of the Supreme Court of Georgia in the Case №as-836-1078-04, Dated 23 June 2005. (In Georgian)
73. Comp. Okreshidze, G., (2020). Sub-representation (Judicial Practice). Georgian-German Journal of Comparative Law, №10, p. 64.
74. Ruling of the Supreme Court of Georgia in the Case №as-951-989-2011, Dated 10 November 2011. (In Georgian)
75. Ruling of the Supreme Court of Georgia in the Case №as-917-909(k-16), Dated 19 July 2019. (In Georgian)
76. Comp. Okreshidze, G., (2020). Direct Representation in the Transaction (Judicial Practice). Georgian-German Journal of Comparative Law, №10, p. 63.
77. Ruling of the Supreme Court of Georgia in the Case №as-766-766-2018, Dated 10 June 2019. (In Georgian)
78. Comp. Ahlgren, C., (2021). Access to Publicly Funded Legal Aid in England & Wales and Sweden – a Comparative Study. Örebro: Örebro Universitet, p. 26.
79. See. Ruling of the Supreme Court of Georgia in the Case №as-191-2021, Dated 29 April 2022. (In Georgian)
80. See. Ruling of the Supreme Court of Georgia in the Case №as-124-116-2017, Dated 23 July 2020 (in Georgian) in Ruling of the Supreme Court of Georgia in the Case №as-127-124-2011, Dated 5 September 2012. (In Georgian)
81. See. Kavshbaia, N., (2020). Invalidity of the Transfer of Ownership of an Item on Behalf of a Self-guaranteed Heir (Judicial Practice). Georgian-German Journal of Comparative Law, №7, p. 71. Ruling of the Supreme Court of Georgia in the Case №as-543-516-2013, Dated 8 July 2013. (In Georgian)
82. The Supreme Court of the United Kingdom, Lloyd (Respondent) v Google LLC (Appellant), p. 13.
83. Comp. Kardava, E. (2019). Association Agreement - a Special International Agreement with Specific Characteristics in the Book: Jorbenadze, S. (ed.), Sergo Jorbenadze 90, Tbilisi: Sulkhan-Saba Orbeliani University Press, p. 169. (In Georgian)